

Rättsfallssamlingen

TRIBUNALENS DOM (åttonde avdelningen)

den 12 juli 2018*

”Konkurrens – Konkurrensbegränsande samverkan – Den europeiska marknaden för elkablar – Beslut i vilket en överträdelse av artikel 101 FEUF konstateras – En enda, fortlöpande överträdelse – Inspektionsbeslutets rättsstridighet – Rimlig tidsfrist – Principen om god förvaltningssed – Principen om personligt ansvar – Solidariskt betalningsansvar för böterna – Tillräckliga bevis för överträdelsen – Överträdelsens varaktighet – Böter – Proportionalitet – Likabehandling – Obegränsad behörighet”

I mål T-475/14,

Prysmian SpA, Milano (Italien),

Prysmian Cavi e Sistemi Srl, Milano,

företrädna av advokaterna C. Tesauro, F. Russo, L. Armati och C. Toniolo,

sökande,

med stöd av

The Goldman Sachs Group, Inc., New York, New York (Förenta staterna), företrätt av advokaterna W. Deselaers, J. Koponen och A. Mangiaracina,

intervenient,

mot

Europeiska kommissionen, inledningsvis företräd av C. Giolito, L. Malferrari, P. Rossi och H. van Vliet, därefter av C. Giolito, P. Rossi och H. van Vliet, samtliga i egenskap av ombud, biträdda av S. Kingston, barrister,

svarande,

med stöd av

Pirelli & C. SpA, Milano, företrätt av advokaterna M. Siragusa, G. Rizza, P. Ferrari, F. Moretti och A. Fava,

intervenient,

* Rättegångsspråk: engelska.

angående en talan enligt artikel 263 FEUF med yrkande om dels ogiltigförklaring av kommissionens beslut C(2014) 2139 slutlig av den 2 april 2014 om ett förfarande enligt artikel 101 FEUF och artikel 53 i EES-avtalet (ärende AT.39610 – Elkablar), i den del beslutet berör sökandena, dels nedsättning av de böter som har ålagts sökandena,

meddelar

TRIBUNALEN (åttonde avdelningen),

sammansatt av ordföranden A.M. Collins samt domarna M. Kancheva (referent) och R. Barents,

justitiesekreterare: handläggaren C. Heeren,

efter den skriftliga delen av förfarandet och förhandlingen den 20 mars 2017,

följande

Dom

Bakgrund till tvisten

Sökandena och den berörda sektorn

- 1 Sökandena, Prysmian SpA och Prysmian Cavi e Sistemi Srl (nedan kallat PrysmianCS), är två italienska bolag som tillsammans utgör Prysmiankoncernen. Det sistnämnda bolaget, som ägs till 100 procent av det förstnämnda, är en global aktör inom sektorn för undervatten- och underjordselkablar. Mellan den 18 februari 1999 och den 28 juli 2005 ägdes PrysmianCS av Pirelli & C. SpA (nedan kallat Pirelli), som tidigare hette Pirelli SpA, inledningsvis jämte andra verksamheter inom ramen för Pirelli Cavi e Sistemi SpA (nedan kallat PirelliCS) och sedan, efter det sistnämnda bolagets uppsplittring, som det separata bolaget Pirelli Cavi e Sistemi Energia SpA (nedan kallat PirelliCSE). I juli 2005 överlätts PirelliCSE till ett dotterbolag till The Goldman Sachs Group, Inc. (nedan kallat Goldman Sachs) och blev därvid först Prysmian Cavi e Sistemi Energia Srl (nedan kallat PrysmianCSE) och slutligen PrysmianCS.
- 2 Undervattens- och underjordselkablar används för transport och distribution av el under vatten respektive under jord. De indelas i tre kategorier: kablar för låg spänning, kablar för medelhög spänning och kablar för hög och mycket hög spänning. Elkablar för hög och mycket hög spänning säljs i de flesta fall inom ramen för projekt. Dessa projekt består av en kombination av elkablar och den utrustning, de installationsarbeten och de tilläggstjänster som behövs. Elkablar för hög och mycket hög spänning säljs över hela världen till stora företag som driver nationella nät och andra elbolag, huvudsakligen inom ramen för offentlig upphandling.

Det administrativa förfarandet

- 3 Genom skrivelse av den 17 oktober 2008 försåg det svenska bolaget ABB AB Europeiska gemenskapernas kommission med ett antal förklaringar och dokument som rörde konkurrensbegränsande affärsmetoder inom sektorn för tillverkning och leverans av underjords- och undervattenelkablar. Dessa förklaringar och handlingar lades fram inom ramen för en ansökan om immunitet i den mening som avses i kommissionens tillkännagivande om immunitet mot böter och nedsättning av böter i kartellärenden (EUT C 298, 2006, s. 17) (nedan kallat tillkännagivandet om immunitet).

- 4 Mellan den 28 januari och den 3 februari 2009 utförde kommissionen med anledning av ABB:s förklaringar inspektioner i lokaler tillhörande Prysmian och PrysmianCSE och andra berörda europeiska bolag, nämligen Nexans SA och Nexans France SAS.
- 5 Den 2 februari 2009 ingav de japanska bolagen Sumitomo Electric Industries Ltd, Hitachi Cable Ltd och J-Power Systems Corp. en gemensam ansökan om i första hand immunitet mot böter med stöd av punkt 14 i tillkännagivandet om immunitet och i andra hand nedsättning av böterna med stöd av punkt 27 i samma tillkännagivande. Därefter överlämnade dessa bolag andra muntliga förklaringar och andra handlingar till kommissionen.
- 6 Under utredningen vände sig kommissionen vid ett flertal tillfällen till företag i sektorn för tillverkning och leverans av underjords- och undervattenelkablar och begärde upplysningar med stöd av artikel 18 i rådets förordning (EG) nr 1/2003 av den 16 december 2002 om tillämpning av konkurrensreglerna i artiklarna [101 och 102 FEUF] (EGT L 1, 2003, s. 1) och med stöd av punkt 12 i tillkännagivandet om immunitet.
- 7 Den 30 juni 2011 inledde kommissionen ett förfarande och antog ett meddelande om invändningar som riktade sig till följande rättssubjekt: Nexans France, Nexans, Pirelli, Goldman Sachs, Sumitomo Electric Industries, Hitachi Cable, J-Power Systems, Furukawa Electric Co. Ltd, Fujikura Ltd, Viscas Corp., SWCC Showa Holdings Co. Ltd, Mitsubishi Cable Industries Ltd, Exsym Corp., ABB, ABB Ltd, Brugg Kabel AG, Kabelwerke Brugg AG Holding, nkt cables GmbH, NKT Holding A/S, Silec Cable SAS, Grupo General Cable Sistemas, SA, Safran SA, General Cable Corp., LS Cable & System Ltd, Taihan Electric Wire Co. Ltd och sökandena.
- 8 Från den 11 till den 18 juni 2012 deltog samtliga mottagare av meddelandet om invändningar utom Furukawa Electric i ett muntligt administrativt hörande vid kommissionen.
- 9 Genom dom av den 14 november 2012 i målet Nexans France och Nexans/kommissionen (T-135/09, EU:T:2012:596) och dom av den 14 november 2012 i målet Prysmian och Prysmian Cavi e Sistemi Energia/kommissionen (T-140/09, ej publicerad, EU:T:2012:597) ogiltigförklarade tribunalen delvis de inspektionsbeslut som riktade sig dels till Nexans och Nexans France, dels till Prysmian och PrysmianCSE, i den mån som dessa beslut avsåg andra elkablar än högspänningskablar i vatten och under jord samt tillhörande materiel till dessa andra kablar; i övrigt lämnade tribunalen i båda målen talan utan bifall. Den 24 januari 2013 överklagade Nexans och Nexans France den förstnämnda domen. Domstolen ogillade överklagandet genom dom av den 25 juni 2014 i målet Nexans och Nexans France/kommissionen (C-37/13 P, EU:C:2014:2030).
- 10 Den 2 april 2014 antog kommissionen beslut C(2014) 2139 slutlig om ett förfarande enligt artikel 101 FEUF och artikel 53 i EES-avtalet (ärende AT.39610 – Elkablar) (nedan kallat det angripna beslutet).

Det angripna beslutet

Överträdelsen

- 11 I artikel 1 i det angripna beslutet angavs att flera företag under olika perioder hade deltagit i en enda, fortlöpande överträdelse av artikel 101 FEUF inom ”sektorn för underjords- och/eller undervattenelkablar för (mycket) hög spänning”. Kommissionen slog i allt väsentligt fast att de främsta europeiska, japanska och sydkoreanska tillverkarna av underjords- och undervattenelkablar mellan februari 1999 och slutet av januari 2009 hade deltagit i ett nätverk av multilaterala och bilaterala möten och upprättat kontakter med syftet att begränsa konkurrensen om projekt avseende

underjords- och undervattenelkablar för (mycket) hög spänning inom vissa geografiska områden genom att fördela marknader och kunder mellan sig och således snedvrída den normala konkurrensprocessen (skälen 10–13 och 66 i det angripna beslutet).

- 12 I det angripna beslutet fann kommissionen att den berörda kartellen hade uppvisat två huvudsakliga konfigurationer som tillsammans utgjorde en sammansatt helhet. Närmare bestämt ansåg kommissionen att kartellen hade följande båda beståndsdelar:
- ”Kartellens A/R-konfiguration”, som inbegrep de europeiska företagen (allmänt kallade R-medlemmar), däribland sökandena, de japanska företagen (A-medlemmar) och de sydkoreanska företagen (K-medlemmar). Denna konfiguration gjorde det möjligt att uppnå målet att fördela geografiska områden och kunder mellan de europeiska, de japanska och de sydkoreanska tillverkarna. Denna fördelning skedde i enlighet med ett avtal om ”nationellt territorium” enligt vilket de japanska och de sydkoreanska tillverkarna avstod från att konkurrera om projekt som skulle äga rum inom de europeiska tillverkarnas ”nationella territorium” samtidigt som de europeiska tillverkarna utfäste sig att inte ge sig in på den japanska och den sydkoreanska marknaden. Därutöver fördelades också projekt inom ”exportterritorier”, det vill säga övriga världen utom bland annat Förenta staterna, under en viss period enligt en ”60/40-kvot” som innebar att 60 procent av projekten förbehölls de europeiska tillverkarna och de återstående 40 procenten förbehölls de asiatiska tillverkarna.
 - ”Kartellens europeiska konfiguration”, som innebar att de europeiska tillverkarna sinsemellan fördelade geografiska områden och kunder såvitt avsåg projekt som skulle äga rum inom det europeiska ”nationella territoriet” eller hade tilldelats europeiska tillverkare (se punkt 3.3 i det angripna beslutet och i synnerhet skälen 73 och 74 i nämnda beslut).
- 13 Kommissionen fann att kartelldeltagarna i syfte att kunna följa upp fördelningsavtalen hade infört vissa skyldigheter att lämna uppgifter (skälen 94–106 och 111–115 i det angripna beslutet).
- 14 Med hänsyn till de roller som de olika deltagarna hade spelat i genomförandet av kartellen delade kommissionen in dessa i tre grupper. Först slog kommissionen fast vilka deltagare som hade utgjort kartellens ”hårda kärna”, nämligen dels de europeiska företagen Nexans France, de dotterbolag till Pirelli som i tur och ordning deltog i kartellen och PrysmianCSE, dels de japanska företagen Furukawa Electric och Fujikura och deras gemensamma företag Viscas samt Sumitomo Electric Industries och Hitachi Cable och deras gemensamma företag J-Power Systems (skälen 545–561 i det angripna beslutet). Därefter urskilde kommissionen en grupp av företag som inte hade ingått i den hårda kärnan men som inte heller kunde ses som marginella aktörer inom kartellen: ABB, Exsym, Brugg Kabel och den enhet som hade inrättats av Sagem SA, Safran och Silec Cable (skälen 562–575 i nämnda beslut). Slutligen gjorde kommissionen bedömningen att Mitsubishi Cable Industries, SWCC Showa Holdings, LS Cable & System, Taihan Electric Wire och nkt cables var marginella aktörer i kartellen (skälen 576–594 i nämnda beslut).

Sökandenas ansvar

- 15 Sökandenas ansvar fastställdes med hänvisning till att PrysmianCS hade deltagit direkt i kartellen från den 18 februari 1999 till den 28 januari 2009 och till att Prysmian hade utövat ett avgörande inflytande över PrysmianCS:s beteende från den 29 juli 2005 till den 28 januari 2009 (skälen 782–785 i det angripna beslutet).

Böterna

- 16 Genom artikel 2 f och 2 g i det angripna beslutet ålades PrysmianCS att betala dels böter på 37 303 000 euro "gemensamt och solidariskt" med Prysmian och Goldman Sachs, dels böter på 67 310 000 euro "gemensamt och solidariskt" med Pirelli.
- 17 Vid beräkningen av böterna tillämpade kommissionen artikel 23.2 a i förordning nr 1/2003 och de metoder som anges i riktlinjerna för beräkning av böter som döms ut enligt den artikeln (EUT C 210, 2006, s. 2) (nedan kallade 2006 års riktlinjer för beräkning av böter).
- 18 När det för det första gällde grundbeloppet för böterna fastställde kommissionen inledningsvis, i enlighet med punkt 18 i 2006 års riktlinjer för beräkning av böter, det relevanta försäljningsvärdet (skälen 963–994 i det angripna beslutet). Därefter slog kommissionen, i enlighet med punkterna 22 och 23 i nämnda riktlinjer, fast den andel av detta försäljningsvärde som avspeglade överträdelsens grad av allvar. Därvid fann kommissionen att överträdelsen till sin art var sådan att den hörde till de mest allvarliga konkurrensbegränsningarna, vilket motiverade en koefficient på 15 procent. Dessutom ökade kommissionen denna koefficient med 2 procentenheter för samtliga mottagare med hänvisning till kartellens samlade marknadsandel och dess nästintill världsomfattande geografiska utbredning – kartellen omfattade bland annat hela Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES). Vidare fann kommissionen bland annat att de europeiska företagens agerande hade varit mer skadligt för konkurrensen än de övriga företagens, i så måtto att de europeiska företagen utöver att delta i "kartellens A/R-konfiguration" också hade fördelat elkabelprojekt sinsemellan inom ramen för "kartellens europeiska konfiguration", och slog därför fast att den andel av försäljningsvärdet som skulle beaktas med hänvisning till överträdelsens grad av allvar skulle uppgå till 19 procent för de europeiska företagen och till 17 procent för de övriga företagen (skälen 997–1010 i nämnda beslut).
- 19 Såvitt avsåg multiplikatorkoefficienten med anknytning till överträdelsens varaktighet fastställde kommissionen för PrysmianCS:s del en koefficient på 9,91 för perioden från den 18 februari 1999 till den 28 januari 2009 och för Prysmians del en koefficient på 3,5 för perioden från den 29 juli 2005 till den 28 januari 2009. Dessutom beslutade kommissionen att grundbeloppet för PrysmianCS:s böter skulle innefatta ett tilläggsbelopp, nämligen en "avgift för deltagande", motsvarande 19 procent av försäljningsvärdet. Det sålunda fastställda grundbeloppet uppgick till 104 613 000 euro (skälen 1011–1016 i det angripna beslutet).
- 20 När det för det andra gällde justeringar av grundbeloppet för böterna kunde kommissionen inte konstatera några försvårande omständigheter som kunde påverka de grundbelopp för böterna som hade fastställts för var och en av kartelldeltagarna, utom såvitt avsåg ABB. Däremot fann kommissionen med hänvisning till förmildrande omständigheter att bötesbeloppet skulle avspegla omfattningen av de olika företagens medverkan i genomförandet av kartellen. Därför sänkte kommissionen grundbeloppet för böterna med 10 procent för de marginella aktörerna inom kartellen och med 5 procent för de företag som hade varit inblandade i medelhög grad i kartellen. Dessutom sänkte kommissionen böterna för Mitsubishi Cable Industries och SWCC Showa Holdings, såvitt avsåg perioden före skapandet av Exsym, och för LS Cable & System och Taihan Electric Wire med ytterligare 1 procent med hänvisning till att dessa aktörer inte hade haft kännedom om vissa aspekter av den enda, fortlöpande överträdelsen och inte hade ansvar för dessa aspekter. Däremot sänktes inte grundbeloppet för böterna för de företag som hade tillhört kartellens hårda kärna, inbegripet sökandena (skälen 1017–1020 och 1033 i det angripna beslutet). Vidare sänkte kommissionen, med stöd av 2006 års riktlinjer för beräkning av böter, böterna för Mitsubishi Cable Industries med ytterligare 3 procent med hänvisning till den konkreta samarbetsvilja som bolaget hade uppvisat utanför tillämpningsområdet för tillkännagivandet om immunitet (skäl 1041 i nämnda beslut).

Förfarandet och parternas yrkanden

- 21 Sökandena väckte förevarande talan genom en ansökan som inkom till tribunalens kansli den 17 juni 2014.
- 22 Genom skrivelser som inkom till tribunalens kansli den 27 oktober 2014 respektive den 4 november 2014 ansökte Pirelli om att få intervensera i målet till stöd för kommissionens yrkanden och Goldman Sachs om att få intervensera i målet till stöd för sökandenas yrkanden.
- 23 Genom två beslut av den 25 juni 2015 biföll ordföranden på tribunalens åttonde avdelning (i tidigare sammansättning) Pirellis respektive Goldman Sachs ansökningar om att få intervensera i målet.
- 24 Pirelli och Goldman Sachs ingav sina respektive interventionsinlagor den 24 september 2015. Genom skrivelser som inkom till tribunalens kansli den 27 november 2015 redogjorde kommissionen för sina synpunkter på Pirellis respektive Goldman Sachs interventionsinlagor. Den 30 november 2015 inkom även sökandena med sina synpunkter på Pirellis och Goldman Sachs interventionsinlagor.
- 25 Genom beslut av den 14 september 2016 biföll ordföranden på tribunalens åttonde avdelning kommissionens yrkanden av den 10 och 23 december 2014 om konfidentiell behandling i förhållande till intervenienterna. Däremot avslog ordföranden de yrkanden om konfidentiell behandling som sökandena hade framställt den 7 januari 2015 såvitt avsåg Pirelli och den 8 december 2015 såvitt avsåg Goldman Sachs, till den del som dessa yrkanden hade bestritts av dessa båda bolag.
- 26 Tribunalen (åttonde avdelningen) ställde med stöd av bestämmelserna om processledningsåtgärder i artikel 89 i dess rättegångsregler frågor till rättegångsdeltagarna avsedda att besvaras skriftligen. Rättegångsdeltagarna besvarade dessa frågor inom den föreskrivna fristen.
- 27 I samband med att sammansättningen av tribunalens avdelningar ändrades, förordnades referenten att tjänstgöra på åttonde avdelningen (i ny sammansättning), varför målet i enlighet med artikel 27.5 i tribunalens rättegångsregler tilldelades den avdelningen.
- 28 Tribunalen (åttonde avdelningen) uppmanade med stöd av bestämmelserna om processledningsåtgärder i artikel 89 i dess rättegångsregler kommissionen att inkomma med vissa handlingar. Kommissionen inkom med vissa av de berörda handlingarna och framställde yrkande om en bevisupptagningsåtgärd syftande till framskaffande av de övriga handlingar vilkas företeende tribunalen hade begärt, nämligen transkriptioner av de muntliga förklaringar som hade tillhandahållits av ABB inom ramen för dess ansökan om immunitet och av J-Power Systems inom ramen för dess med Sumitomo Electric Industries och Hitachi Cable gemensamma ansökan om immunitet. Genom beslut av den 9 februari och den 2 mars 2017 beslutade ordföranden på tribunalens åttonde avdelning om en bevisupptagningsåtgärd genom vilken kommissionen förelades att förete de berörda transkriptionerna. Kommissionen efterkom den 20 februari respektive den 9 mars 2017 denna bevisupptagningsåtgärd.
- 29 På förslag av referenten beslutade tribunalen (åttonde avdelningen) att inleda den muntliga delen av förfarandet. Parterna utvecklade sin talan och svarade på tribunalens frågor vid förhandlingen den 20 mars 2017.
- 30 Sökandena har med stöd av Goldman Sachs yrkat att tribunalen ska,
 - i första hand, ogiltigförklara det angripna beslutet i den del som detta berör dem,
 - i andra hand

- ogiltigförklara artikel 1.5 i det angripna beslutet till den del som kommissionen fastställde att PrysmianCS hade deltagit i den ovannämnda överträdelsen under perioden mellan den 18 februari 1999 och den 27 november 2001,
 - ogiltigförklara artikel 2 f och 2 g i det angripna beslutet, där kommissionen fastställde beloppet för de böter som ”gemensamt och solidariskt” ålades dels Goldman Sachs och sökandena, dels PrysmianCS och Pirelli,
 - sätta ned beloppet för de böter som de ålades,
 - ogiltigförklara bilagorna I och II till den del som dessa avser R,
 - förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna.
- 31 Kommissionen har med stöd av Pirelli yrkat att tribunalen ska
- ogilla talan,
 - förplikta sökandena att ersätta rättegångskostnaderna.

Rättslig bedömning

- 32 Inom ramen för sin talan har sökandena framställt yrkanden om dels delvis ogiltigförklaring av det angripna beslutet, dels nedsättning av beloppet för de böter som de ålades.

Yrkandena om ogiltigförklaring

- 33 Till stöd för yrkandena om ogiltigförklaring har sökandena åberopat nio grunder. Den första grunden avser att kommissionens inspektioner var rättsstridiga, den andra att principen om iakttagande av skälig tidsfrist i konkurrensärenden åsidosattes, den tredje att principen om god förvaltningsdåd åsidosattes, den fjärde att PrysmianCS felaktigt tillskrevs ansvar för perioden före den 27 november 2001, den femte att kommissionen åsidosatte artikel 23.2 i förordning nr 1/2003 genom att inte fastställa vilka andelar de solidariskt förpliktade medgäldenärerna skulle svara för inom ramen för det interna förhållandet dem emellan, den sjätte att kommissionen inte lade fram tillräckliga bevis för en överträdelse av artikel 101 FEUF, den sjunde att fastställandet av överträdelsens varaktighet var felaktigt, den åttonde att artikel 23.2 i nämnda förordning, 2006 års riktlinjer för beräkning av böter, principen om likabehandling och proportionalitetsprincipen åsidosattes vid beräkningen av de ålagda böterna och den nionde att det förelåg faktisk villfarelse i så måtto att R fanns med i förteckningen över personer av relevans för det angripna beslutet.

Den första grunden: Kommissionens inspektioner var rättsstridiga

- 34 Sökandena har gjort gällande att de åtgärder som kommissionen vidtog vid den oanmälda inspektion som sökandena i kraft av kommissionens beslut av den 9 januari 2009 (nedan kallat inspektionsbeslutet) tvingades underkasta sig mellan den 28 och 30 januari 2009 var rättsstridiga, bland annat på grund av de skivavbildningar som gjordes av hårddiskarna i vissa bärbara datorer tillhörande tre anställda. I allt väsentligt anser sökandena att den information som hämtades från nämnda skivavbildningar inte borde ha fått användas i det administrativa förfarandet eller beaktas i det angripna beslutet.

- 35 Sökandena har till att börja med hävdad att kommissionen, genom att göra kopior av samtliga dokument som återfanns på Prysmian-anställdas datorer utan att känna till dessa dokument art eller relevans, dels överskred sina befogenheter enligt artikel 20.2 i förordning nr 1/2003, dels bröt mot villkoren enligt inspektionsbeslutet genom att utöka inspektionens geografiska och tidsmässiga omfattning. Enligt sökandena innebär nämnda förordning krav på att var och en av de åtgärder som kommissionen vidtar inom ramen för en inspektion ska genomföras på den plats som anges i beslutet – i det aktuella fallet i sökandenas lokaler i Milano (Italien) – och inte i kommissionens lokaler. Enligt sökandena kunde ett sådant agerande från kommissionens sida inte heller motiveras med hänvisning till bestämmelserna i den av sökandena mottagna förklarande skrivelsen rörande inspektioner som utförs i kraft av artikel 20.4 i nämnda förordning.
- 36 Vidare har sökandena hävdad att den omständigheten att inspektionen förlängdes med en månad undergrävde sökandenas möjligheter att göra en meningsfull värdering av huruvida de skulle lämna in en ansökan om immunitet, eftersom de under den berörda perioden inte kunde bedöma vilket avsevärt mervärde som kunde tillföras den bevisning som kommissionen redan hade samlat in.
- 37 Kommissionen har bestritt sökandenas argument.
- 38 Innan tribunalen prövar parternas argument är det lämpligt att kortfattat återge förloppet för den inspektion som kommissionens tjänstemän utförde i sökandenas lokaler.

– *Inspektionens förlopp*

- 39 Av den redogörelse för de faktiska omständigheterna som återfinns i domen av den 14 november 2012 i målet Prysmian och Prysmian Cavi e Sistemi Energia/kommissionen (T-140/09, ej publicerad, EU:T:2012:597) – en redogörelse som sökandena inte invände mot vid den muntliga förhandlingen – framgår följande. Den 28 januari 2009 begav sig kommissionens inspektörer, åtföljda av en företrädare för Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato (den italienska konkurrensmyndigheten), till sökandenas lokaler i Milano för att utföra en inspektion med stöd av artikel 20.4 i förordning nr 1/2003. De delgav företaget inspektionsbeslutet, som riktade sig till ”Prysmian ... och av Prysmian direkt eller indirekt kontrollerade företag [inbegripet Prysmian CS]”, och den förklarande skrivelsen rörande inspektionerna.
- 40 Därefter kontrollerade inspektörerna, i närvaro av sökandenas företrädare och advokater, datorer tillhörande fem anställda. Den andra inspektionsdagen, det vill säga den 29 januari 2009, underrättade inspektörerna sökandena om att inspektionen skulle komma att ta längre tid än de ursprungligen angivna tre dagarna. Sökandena förklarade sig villiga att antingen bereda tillgång till sina lokaler under helgen eller låta försegla lokalerna så att inspektionen skulle kunna återupptas påföljande vecka. Trots detta beslutade inspektörerna den tredje inspektionsdagen, det vill säga den 30 januari 2009, att göra skivavbildningar av hårddiskarna i de datorer som tillhörde tre av de fem anställda som ursprungligen hade varit föremål för kontroll i syfte att undersöka informationen på dessa hårddiskar i kommissionens lokaler i Bryssel (Belgien).
- 41 Sökandena påtalade att den kontrollmetod som inspektörerna avsåg att använda var rättsstridig. Därvidlag framhöll sökandena dels att det i artikel 20 i förordning nr 1/2003 föreskrivs att kontroller får utföras ”hos företag”, dels att framställandet av en skivavbildning av hårddiskarna i de berörda datorerna skulle strida mot den ”relevansprincip” – med innebörden att material som tas i beslag under en inspektion måste vara relevant för utredningen – som enligt sökandena skulle iakttas i kommissionens utredningsverksamhet.

- 42 Inspektörerna underrättade sökandena om att varje invändning mot det planerade kontrollförfarandet skulle betraktas som en "underlåtenhet att samarbeta". Sökandena underkastade sig därför förfarandet men utarbetade en förklaring, vilken inspektörerna undertecknade, där de förbehöll sig rätten att väcka talan i domstol i syfte att ifrågasätta förfarandets lagenlighet.
- 43 Inspektörerna gjorde tre skivavbildningar av hårddiskarna i de berörda datorerna. Skivavbildningarna av hårddiskarna i två av datorerna sparades på ett datalagringsmedium medan skivavbildningen av hårddisken i den tredje datorn sparades på hårddisken i en dator tillhörande kommissionen. Datalagringsmediet och den sistnämnda datorn placerades i förseglade kuvert som inspektörerna tog med sig till Bryssel. Inspektörerna uppmanade sökandenas företrädare att inom två månader inställa sig i kommissionens lokaler, så att den kopierade informationen skulle kunna undersökas i deras närvaro.
- 44 Den 26 februari 2009 öppnades de ovan i punkt 43 nämnda förseglade kuverten i kommissionens lokaler, i närvaro av sökandenas advokater. Inspektörerna undersökte de skivavbildningar av hårddiskarna i de berörda datorerna som återfanns i dessa kuvert och gjorde pappersutskrifter av de dokument som de bedömde var relevanta för utredningen. En andra uppsättning pappersutskrifter och en förteckning över de berörda dokumenten överlämnades till sökandenas advokater. Arbetet fortsatte den 27 februari 2009 och slutfördes den 2 mars 2009. Det tjänsterum där arbetet utfördes förseglades i slutet av varje arbetsdag, i närvaro av sökandenas advokater, och öppnades påföljande dag, också då i advokaternas närvaro. När arbetet hade slutförts raderade kommissionen, i närvaro av sökandenas företrädare, de skivavbildningar av hårddiskarna i de berörda datorerna som den tidigare hade framställt.

– *Den påstådda avsaknaden av rättslig grund*

- 45 Sökandena har kritiserat kommissionen för att den framställde skivavbildningar av hårddiskarna i datorer tillhörande vissa Prysmian-anställda i syfte att senare använda dessa skivavbildningar för utredningsändamål i kommissionens lokaler i Bryssel, utan att först ha kontrollerat att dokumenten på dessa hårddiskar var relevanta för utredningen. Enligt sökandena faller ett sådant tillvägagångssätt utanför de befogenheter som tillkommer kommissionen i kraft av artikel 20.1 och 20.2 i förordning nr 1/2003.
- 46 Tribunalen erinrar inledningsvis om att det i artikel 4 i förordning nr 1/2003 stadgas att "[v]id tillämpningen av artiklarna [101] och [102] i fördraget skall kommissionen ha de befogenheter som anges i denna förordning".
- 47 I artikel 20.1 i förordning nr 1/2003 föreskrivs att kommissionen, för fullgörandet av de uppgifter som den tilldelas genom nämnda förordning, får genomföra alla nödvändiga inspektioner hos företag och företagssammanslutningar.
- 48 Såvitt avser kommissionens befogenheter anges bland annat följande i artikel 20.2 i förordning nr 1/2003:
- "De tjänstemän och andra medföljande personer som kommissionen bemyndigat att genomföra en inspektion har befogenhet att
- ...
- b) granska räkenskaperna och andra affärshandlingar, oavsett i vilken form de föreligger,
- c) göra eller erhålla alla former av kopior av eller utdrag ur sådana räkenskaper och affärshandlingar,

d) förseгла samtliga företagslokaler, räkenskaper eller affärshandlingar så länge och i den omfattning det är nödvändigt för inspektionen,

...”

- 49 I det aktuella fallet ska det förtydligas att det tillvägagångssätt som består i att man framställer en skivavbildning av en hårddisk i en dator eller en kopia av data som finns lagrade på ett digitalt lagringsmedium förekommer inom ramen för sådan digital kriminalteknik som kommissionens tjänstemän använder vid sina inspektioner. Som kommissionen har beskrivit saken i sina inlagor, utan att svarandena har bestritt dess beskrivning, innebär den aktuella tekniken att man använder ett särskilt datorprogram för att, med hjälp av nyckelord, på en dators hårddisk eller på något annat digitalt lagringsmedium söka efter information som är relevant mot bakgrund av syftet med inspektionen. För att en sådan sökning ska kunna genomföras krävs ”indexering”, ett förberedande steg som innebär att datorprogrammet skapar en katalog över samtliga bokstäver och ord som återfinns på den hårddisk eller det andra digitala lagringsmedium som är föremål för inspektion. Hur lång tid indexeringen tar beror på hur stort det berörda digitala lagringsmediet är, men tidsåtgången är i allmänhet betydande. Kommissionens tjänstemän brukar framställa en kopia av de data som återfinns på det inspekterade företagets digitala lagringsmedium i syfte att låta indexera dessa data. När det är fråga om hårddisken i en dator kan denna kopia vara en skivavbildning, det vill säga en exakt kopia av den inspekterade hårddisken som innehåller samtliga data som återfinns på hårddisken vid just den tidpunkt då kopian framställs, inbegripet filer som förefaller ha raderats.
- 50 Härvidlag finner tribunalen för det första att framställandet av en sådan kopia faller inom kommissionens befogenheter enligt artikel 20.2 b och 20.2 c i förordning nr 1/2003, eftersom syftet med att framställa kopian av de data som finns lagrade på ett digitalt lagringsmedium tillhörande det inspekterade företaget – som har förklarats i punkt 49 ovan – är att möjliggöra indexering och eftersom syftet med denna indexering är att göra det möjligt att därefter söka efter dokument som är relevanta för utredningen.
- 51 I motsats till vad sökandena har gjort gällande, framgår det inte av artikel 20.2 b och 20.2 c i förordning nr 1/2003 att kommissionens befogenhet att göra eller erhålla kopior av eller utdrag ur ett inspekterat företags räkenskaper och affärshandlingar skulle inskränka sig till sådana räkenskaps- och affärshandlingar som kommissionen redan har kontrollerat.
- 52 En sådan tolkning skulle dessutom kunna undergräva den ändamålsenliga verkan av artikel 20.2 b i förordning nr 1/2003, eftersom kontrollen av det inspekterade företagets räkenskaper och affärshandlingar under vissa omständigheter kan kräva – eller, som i det aktuella fallet, kan underlättas av – att det först framställs kopior av dem.
- 53 Eftersom framställandet av skivavbildningar av de berörda datorernas hårddiskar ingick som ett led i kommissionens användning av digital kriminalteknik och eftersom syftet med denna användning var att söka efter information av relevans för utredningen, omfattas framställandet av dessa skivavbildningar således av befogenheterna enligt artikel 20.2 b och 20.2 c i förordning nr 1/2003.
- 54 För det andra kan sökandena inte vinna framgång med sina argument i den mån som dessa argument ska förstås så, att sökandena har kritiserat kommissionen för att den förde innehållet i skivavbildningarna av de berörda datorernas hårddiskar till utredningsakten utan att först ha kontrollerat att samtliga dokument som ingick i dessa skivavbildningar var relevanta mot bakgrund av syftet med inspektionen.

- 55 Som framgår av punkt 44 ovan, kontrollerade nämligen kommissionen – i sina lokaler i Bryssel och i närvaro av sökandenas företrädare – de dokument som ingick i skivavbildningarna av de berörda datorernas hårddiskar, varvid kommissionen konstaterade att vissa av dessa dokument vid första påseende föreföll vara relevanta mot bakgrund av syftet med inspektionen. Det var först därefter som kommissionen förde pappersversioner av de berörda dokumenten till utredningsakten.
- 56 Således måste det konstateras att kommissionens tjänstemän – i motsats till vad sökandena har gjort gällande – inte direkt förde de dokument som ingick i skivavbildningarna av de berörda datorernas hårddiskar till utredningsakten utan att först ha kontrollerat att dessa dokument var relevanta mot bakgrund av syftet med inspektionen.
- 57 För det tredje klargjorde sökandena vid den muntliga förhandlingen, som svar på en fråga i ämnet från tribunalen, att de inte ifrågasatte själva framställandet under inspektionen av skivavbildningar av de berörda datorernas hårddiskar i samband med användningen av digital kriminalteknik, utan enbart den omständigheten att skivavbildningarna transporterades till kommissionens lokaler i Bryssel i syfte att senare bli föremål för sökning med avseende på uppgifter av relevans för utredningen.
- 58 Härvidlag framhåller tribunalen att artikel 20.2 b i förordning nr 1/2003 inte – som sökandena har hävdade – slår fast att kontrollen av de inspekterade företagens räkenskaper eller affärshandlingar uteslutande ska utföras i nämnda företags lokaler om inspektionen, som i det aktuella fallet, inte har kunnat slutföras inom den ursprungligen avsatta tiden. Det enda som följer av nämnda bestämmelse är att kommissionen vid kontroll av handlingarna i sina egna lokaler ska iaktta samma garantier i förhållande till de inspekterade företagen som den ska iaktta vid en kontroll på plats.
- 59 I det aktuella fallet ska det påpekas att sökandena i sina inlagor inte har kritiserat kommissionen för att den vid kontrollen av skivavbildningarna av de berörda datorernas hårddiskar agerade annorlunda än den skulle ha agerat om kontrollen hade ägt rum i sökandenas lokaler. I alla händelser ska det erinras om vad som framgår av redogörelsen för de faktiska omständigheterna i punkterna 43 och 44 ovan, nämligen att nämnda skivavbildningar transporterades till Bryssel i förseglade kuvert, att kommissionen överlämnade en kopia av dessa data till sökandena, att öppnandet av de kuvert som innehöll nämnda skivavbildningar och undersökningen av skivavbildningarna ägde rum på den med sökandena överenskomna dagen och i närvaro av sökandenas företrädare, att de lokaler vid kommissionen där undersökningen ägde rum skyddades på vederbörligt sätt genom förseglning, att de ur nämnda data hämtade dokument som kommissionen beslutade att föra till utredningsakten skrevs ut och förtecknades, att kopior av utskrifterna och förteckningen överlämnades till sökandena och att de berörda skivavbildningarna oåterkalleligen raderades när undersökningen hade slutförts.
- 60 Mot bakgrund av det ovan anförda finner tribunalen att kommissionen inte i samband med inspektionen överskred sina befogenheter i kraft av artikel 20.2 i förordning nr 1/2003. Sökandenas invändning med den innebörden kan således inte godtas.

– Det påstådda åsidosättandet av inspektionsbeslutet

- 61 Såvitt avser sökandenas argument att kommissionen åsidosatte inspektionsbeslutets geografiska och tidsmässiga räckvidd genom att i sina lokaler i Bryssel söka efter information av relevans för utredningen i skivavbildningarna av de berörda datorernas hårddiskar, erinrar tribunalen om att motiveringen i nämnda beslut enligt domstolens praxis begränsar tillämpningsområdet för de befogenheter som kommissionens tjänstemän har i kraft av artikel 20.2 i förordning nr 1/2003 (dom av den 18 juni 2015, Deutsche Bahn m.fl./kommissionen, C-583/13 P, EU:C:2015:404, punkt 60).

62 I det aktuella fallet angavs, när det till att börja med gäller inspektionsbeslutets geografiska räckvidd, följande i artikel 1 andra stycket i nämnda beslut:

”Inspektionen får äga rum i samtliga [Prysmians] eller därav kontrollerade företags lokaler och särskilt i kontorslokalerna på adressen Viale Scarca 222, 20126 Milano, Italien.”

63 Således framgår det av inspektionsbeslutet att inspektionen ”f[ick]” äga rum i ”samtliga [Prysmiankoncernens] lokaler” och särskilt i sökandenas kontor i Milano, men däremot inte att inspektionen – som sökandena har gjort gällande – fick äga rum uteslutande i deras lokaler. Följaktligen uteslöt inspektionsbeslutet inte att kommissionen fick fortsätta inspektionen i Bryssel.

64 När det sedan gäller inspektionsbeslutets tidsmässiga räckvidd, framhåller tribunalen att artikel 2 i nämnda beslut innehöll en uppgift om den dag från och med vilken inspektionen fick äga rum men däremot inte någon uppgift om den dag då inspektionen skulle avslutas.

65 Att det inte angavs någon dag då inspektionen skulle avslutas innebär inte att inspektionen fick fortsätta på obegränsad tid, eftersom kommissionen är skyldig att iaktta en skälig tidsfrist i enlighet med artikel 41.1 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan).

66 I det aktuella fallet har sökandena emellertid inte gjort gällande, inom ramen för den aktuella grunden för talan, att den tid – en månad – som förflöt mellan inspektionen i deras lokaler och fortsättningen av denna inspektion i Bryssel var oskäligt lång.

67 Således utgjorde inspektionsbeslutet – i motsats till vad sökandena har gjort gällande – inte hinder för att kommissionens tjänstemän i kommissionens lokaler i Bryssel fortsatte sitt arbete med att söka efter uppgifter av relevans för utredningen i skivavbildningarna av hårddiskarna i de datorer som tillhörde vissa Prysmian-anställda.

68 Mot bakgrund av det ovan anförda finner tribunalen att kommissionen inte heller åsidosatte inspektionsbeslutets räckvidd genom att vidta de omtvistade åtgärderna under inspektionens gång. Således kan inget avseende fästas vid sökandenas invändningar med den innebörden.

– Avsaknaden av möjlighet att lämna in en ansökan om immunitet

69 Sökandena har gjort gällande att den omständigheten att inspektionen varade så länge som från den 28 januari till den 26 februari 2009 – dagen för öppnandet av de förseglade kuverten som innehöll skivavbildningarna av hårddiskarna i datorer tillhörande vissa Prysmian-anställda – gjorde det omöjligt för sökandena att bedöma riskerna med att lämna in en ansökan om immunitet. I synnerhet har sökandena hävdats att de inte längre förfogade över några uppgifter som hade ett mervärde jämfört med den bevisning som kommissionen redan hade samlat in och därför befann sig i ett sämre läge än andra företag såvitt avsåg tillämpningen av programmet för förmånlig behandling.

70 I detta sammanhang erinrar tribunalen om att det föreskrivs i punkt 10 i tillkännagivandet om immunitet att immunitet mot böter inte kommer att beviljas ”om kommissionen vid ingivandet [av upplysningar och bevismaterial] redan hade tillräckliga bevis för att anta ett beslut att utföra en inspektion med anledning av den misstänkta kartellen eller redan hade utfört en sådan inspektion”.

71 I det aktuella fallet hade kommissionen – som framgår av den redogörelse för de faktiska omständigheterna som återfinns i punkterna 1–11 i domen av den 14 november 2012 i målet Prysmian och Prysmian Cavi e Sistemi Energia/kommissionen (T-140/09, ej publicerad, EU:T:2012:597), en redogörelse som sökandena inte har bestritt – tillräckliga bevis, såvitt avsåg

högspänningskablar i vatten och under jord, för att besluta om den inspektion som utfördes i Prysmians lokaler. Således hade sökandena inte kunnat komma i fråga för immunitet mot böter i kraft av tillkännagivandet om immunitet.

- 72 Det är förvisso riktigt att det i punkt 23 i tillkännagivandet om immunitet stadgas att företag som avslöjar sitt deltagande i en misstänkt kartell med inverkan på Europeiska unionen men som inte uppfyller villkoren för att beviljas immunitet mot böter kan beviljas nedsättning av de böter som annars skulle ha ålagts dem. Av punkt 24 i nämnda tillkännagivande följer att ett företag, för att kunna göra anspråk på en sådan nedsättning, måste förse kommissionen med bevis för den misstänkta överträdelsen som har ett betydande mervärde jämfört med dem som kommissionen redan har samlat in.
- 73 Emellertid ska det påpekas att framställandet av skivavbildningarna av hårddiskarna i de datorer som tillhörde vissa Prysmiananställda inte berövade sökandena tillgång till den information som fanns på dessa hårddiskar, vilka sökandena behöll i sin ägo i samma ursprungliga skick. Sökandena hade således alla möjligheter att slå fast vilken information som inte återfanns på dessa digitala kopior och som mot bakgrund av syftet med inspektionen kunde tänkas ha ett betydande mervärde jämfört med den bevisning som kommissionen redan hade samlat in.
- 74 Dessutom hade kommissionen visserligen, som sökandena i allt väsentligt har hävdad, redan i sin besittning datorhårddiskar innehållande information som sökandena skulle ha kunnat redovisa i en ansökan om partiell immunitet, men det ska än en gång erinras om att den omständigheten att kommissionen hade framställt skivavbildningar av vissa Prysmian-anställdas hårddiskar inte innebär att kommissionen hade inspekterat dessa hårddiskar och redan hade fått tillgång till informationen på dem. I själva verket fortsatte ju inspektionen inte förrän nämnda skivavbildningar hade hämtats ut ur de förseglade kuverten i Bryssel. Under dessa omständigheter hade sökandena fortfarande möjlighet att granska innehållet på nämnda hårddiskar och underrätta kommissionen om dokument eller bevismaterial som fanns på dessa hårddiskar och som kunde tänkas ha ett mervärde jämfört med den bevisning som kommissionen redan hade samlat in under sin utredning.
- 75 Således undergrävde kommissionen inte, i motsats till vad sökandena har gjort gällande, sökandenas möjligheter att utvärdera det lämpliga i att lämna in en ansökan om partiell immunitet.
- 76 Av det ovan anförda sammantaget följer att de berörda kopiorna av elektroniska data inte erhöles på rättsstridig väg, varför kommissionen – i motsats till vad sökandena har hävdad – lagenligt kunde lägga dessa data till grund för sina slutsatser rörande existensen av den överträdelse som konstaterades i det angripna beslutet.
- 77 Talan kan således inte bifallas såvitt avser den första grunden.

Den andra grunden: Åsidosättande av principen om iakttagande av en skälig tidsfrist

- 78 Sökandena har gjort gällande att det angripna beslutet ska ogiltigförklaras därför att den sammanlagda tidsutdräkten för förfarandet (62 månader) liksom tidsutdräkten för vart och ett av förfarandets olika skeden med bred marginal översteg vad som kan anses skäligt. I synnerhet har sökandena hävdad att de saknade möjlighet att förbereda sitt försvar på grund av att det exakta föremålet för utredningen var oklart under perioden fram till mottagandet av meddelandet om invändningar. Sökandena har också framhållit att tidens gång har gjort det svårare att minnas de omständigheter som kommissionen har lagt sökandena till last. Slutligen anser sökandena att kommissionen, i överensstämmelse med rättspraxis, av billighetsskäl borde ha satt ned beloppet för böterna som kompensation för det administrativa förfarandets oskäliga längd.
- 79 Kommissionen har bestritt sökandenas argument.

- 80 Enligt fast rättspraxis utgör iakttagandet av en skälig tidsfrist i administrativa förfaranden inom ramen för konkurrenspolitiken en allmän unionsrättslig princip vars iakttagande unionsdomstolarna ska säkerställa (se dom av den 19 december 2012, Heineken Nederland och Heineken/kommissionen, C-452/11 P, ej publicerad, EU:C:2012:829, punkt 97 och där angiven rättspraxis).
- 81 Principen om iakttagande av en skälig tidsfrist i administrativa förfaranden har också bekräftats genom artikel 41.1 i stadgan, enligt vilken "[v]ar och en har rätt att få sina angelägenheter behandlade opartiskt, rättvist och inom skälig tid av unionens institutioner, organ och byråer" (se dom av den 5 juni 2012, Imperial Chemical Industries/kommissionen, T-214/06, EU:T:2012:275, punkt 284 och där angiven rättspraxis).
- 82 Huruvida varje enskild del av förfarandet tog skälig tid i anspråk ska bedömas med hänsyn tagen till de särskilda omständigheterna i varje ärende och i synnerhet till ärendets sammanhang, parternas uppträdande under förfarandet, ärendets betydelse för de olika berörda företagen och ärendets komplexitet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 20 april 1999, Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl./kommissionen, T-305/94–T-307/94, T-313/94–T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 och T-335/94, EU:T:1999:80, punkt 126).
- 83 Domstolen har också funnit att det administrativa förfarandet vid kommissionen i konkurrensärenden kan föranleda en prövning bestående av två på varandra följande perioder, vilka var och en svarar mot en egen intern logik. Den första perioden, som omfattar tiden fram till meddelandet om invändningar, börjar löpa den dag då kommissionen, genom utövande av de befogenheter som den har tilldelats av unionslagstiftaren, vidtar åtgärder som innebär anklagelser om att en överträdelse har skett. Denna period ska göra det möjligt för kommissionen att ta ställning till det fortsatta förfarandet. Den andra perioden omfattar tiden från meddelandet om invändningar till antagandet av det slutliga beslutet. Denna period ska göra det möjligt för kommissionen att slutgiltigt ta ställning till den påtalade överträdelsen (dom av den 21 september 2006, Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied/kommissionen, C-105/04 P, EU:C:2006:592, punkt 38).
- 84 Vidare framgår det av rättspraxis att om åsidosättandet av principen om iakttagande av en skälig tidsfrist kan ha inverkat på tvistens lösning, kan detta åsidosättande föranleda att det angripna beslutet ogiltigförklaras (se, för ett liknande resonemang, dom av den 21 september 2006, Technische Unie/kommissionen, C-113/04 P, EU:C:2006:593, punkt 48 och där angiven rättspraxis).
- 85 Härvidlag ska det emellertid framhållas att den omständigheten att en skälig tidsfrist har överskridits vid tillämpningen av konkurrensreglerna endast kan utgöra grund för ogiltigförklaring av ett beslut i vilket en överträdelse konstateras och endast då det har fastställts att åsidosättandet av principen om iakttagande av en skälig tidsfrist har varit till men för de berörda företagens rätt till försvar. Bortsett från detta specifika fall saknar underlåtenheten att fatta beslut inom skälig tid betydelse för giltigheten av det administrativa förfarandet enligt förordning nr 1/2003 (dom av den 21 september 2006, Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied/kommissionen, C-105/04 P, EU:C:2006:592, punkt 42).
- 86 Slutligen är det viktigt, med tanke på att iakttagandet av rätten till försvar – en princip som enligt vad som vid ett flertal tillfällen har framhållits i domstolens praxis är av grundläggande karaktär – har så central betydelse i sådana förfaranden som det här aktuella, att förhindra att nämnda rätt ohjälpligt äventyras på grund av ett alltför utdraget utredningsskede och att utredningens tidsåtgång hindrar framskaffandet av bevis ägnade att vederlägga ett påstående om att det har förekommit sådana beteenden som kan medföra ansvar för de berörda företagen. Av detta skäl ska prövningen av huruvida utövandet av rätten till försvar har hindrats inte inskränkas till själva det skede under vilket denna rätt får full verkan, det vill säga det administrativa förfarandets andra skede, utan bedömningen av orsaken till att rätten till försvar eventuellt har blivit mindre effektiv ska omfatta hela förfarandet

och avse dess sammanlagda tidsåtgång (se dom av den 21 september 2006, *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied/kommissionen*, C-105/04 P, EU:C:2006:592, punkt 50 och där angiven rättspraxis).

- 87 I det aktuella fallet konstaterar tribunalen att det administrativa förfarandets första skede, det vill säga från delgivningen av sökandena av inspektionsbeslutet i januari 2009 till mottagandet av meddelandet om invändningar i juni 2011, varade i 29 månader. Det administrativa förfarandets andra skede, från mottagandet av meddelandet om invändningar till antagandet av det angripna beslutet i april 2014, pågick för sin del i 33 månader.
- 88 Tidsutdräkten för det administrativa förfarandets första och andra skede är inte oskälig med tanke på de åtgärder som kommissionen vidtog i syfte att genomföra utredningen och anta det angripna beslutet.
- 89 Till att börja med ska det påpekas, i likhet med vad kommissionen har framhållit, att utredningen avsåg en världsomspännande kartell som hade ett mycket stort antal deltagare och pågick i nära tio år samt att kommissionen under loppet av utredningen var tvungen att uppdatera betydande mängder bevismaterial som ingick i akten, bland annat allt det material som samlades in vid inspektionerna och som inkom från dem som ansökte om förmånlig behandling. Dessutom begärde kommissionen under utredningens gång vid ett flertal tillfällen skriftligen in upplysningar från deltagare i den berörda sektorn med stöd av artikel 18 i förordning nr 1/2003 eller punkt 12 i tillkännagivandet om immunitet.
- 90 Vidare föranledde denna stora mängd bevismaterial kommissionen att anta ett beslut som i sin engelska version uppgick till 287 sidor och vars bilaga 1 dessutom innehöll fullständiga hänvisningar till allt bevismaterial som hade samlats in i utredningsskedet. Därutöver framstår både kartellens omfattning och räckvidd och de språksvårigheter som uppstod som anmärkningsvärda. Det angripna beslutet hade nämligen 26 mottagare i ett stort antal länder, varav många hade deltagit i kartellen i olika juridiska former och hade genomgått omstruktureringar under och efter kartellperioden. Till yttermera visso behövde nämnda beslut, som utarbetades på engelska, översättas i sin helhet till tyska, franska och italienska.
- 91 Slutligen framgår det av bakgrunden till tvisten såsom denna har beskrivits i punkterna 3–10 ovan att kommissionen inom ramen för det administrativa förfarandet vidtog en rad olika åtgärder som kan motivera tidsåtgången för vart och ett av skedena i förfarandet, och sökandena har inte specifikt bestritt att dessa åtgärder var ändamålsenliga för utredningen, trots att de tillfrågades om detta vid den muntliga förhandlingen.
- 92 Tidsåtgången för de båda skedena i det administrativa förfarandet var således skälig med tanke på att kommissionen skulle ha möjlighet att göra en fördjupad prövning av den bevisning som lades fram och de argument som anfördes av de olika parter som berördes av utredningen.
- 93 Således kan sökandena inte med framgång göra gällande att det administrativa förfarandet vid kommissionen tog oskäligt lång tid och att kommissionen åsidosatte principen om iakttagande av en skälig tidsfrist.
- 94 Även om tribunalen hade funnit att den samlade tidsåtgången för det administrativa förfarandet var oskälig och att principen om iakttagande av en skälig tidsfrist hade åsidosatts, skulle detta – mot bakgrund av den rättspraxis som har nämnts i punkterna 84–86 ovan – i alla händelser inte i sig utgöra tillräcklig grund för ogiltigförklaring av det angripna beslutet.
- 95 Tribunalen erinrar för det första om att sökandena har hävdats att deras rätt till försvar åsidosattes i så måtto att de inte kunde avgöra exakt vad kommissionens utredning avsåg förrän de tog emot meddelandet om invändningar.

- 96 I detta sammanhang ska det noteras att inspektioner äger rum i början av en utredning och att kommissionen då ännu inte förfogar över tillräcklig information för att kunna göra en specifik rättslig bedömning utan först måste kontrollera huruvida dess misstankar är välgrundade och hur omfattande de inträffade händelserna är, varvid syftet med inspektioner är just att samla in bevis för en misstänkt överträdelse (se dom av den 25 juni 2014, Nexans och Nexans France/kommissionen, C-37/13 P, EU:C:2014:2030, punkt 37 och där angiven rättspraxis).
- 97 Härvidlag konstaterar tribunalen inledningsvis att i det inspektionsbeslut som i januari 2009 riktades till sökandena angavs att kommissionens utredning avsåg specifika konkurrensbegränsande affärsmetoder såsom marknadsuppdelning och/eller informationsutbyte inom sektorn för underjords- och undervattenelkablar. Nämnda beslut ogiltigförklarades visserligen sedermera delvis, i den del som det avsåg andra elkablar än högspänningskablar i vatten och under jord, men i motsats till vad sökandena har hävdats gick det att med ledning av denna formulering avgöra exakt vad utredningen avsåg, att slå fast vilka överträdelser av artikel 101.1 FEUF som kunde komma att läggas sökandena till last och att utvärdera på vilka marknader dessa överträdelser uppgavs ha ägt rum.
- 98 Vidare framhåller tribunalen att i de skrivelser med begäran om upplysningar som riktades till sökandena preciserades det vilken typ av möten, vilka datum och vilka platser som var aktuella i kommissionens utredning. Med ledning av dessa skrivelser kunde sökandena sluta sig till vilka händelser och möten som kommissionens misstankar rörde. Under dessa omständigheter kan sökandena inte med framgång göra gällande att de inte redan från början av utredningen kände till vad utredningen avsåg och vilka invändningar som kommissionen kunde komma att framställa. Således kunde sökandena redan då förbereda sitt försvar, sammanställa den bevisning de förfogade över som talade till deras fördel och ställa frågor till de inblandade anställda.
- 99 För det andra har sökandena hävdats att innehållet i och sammanhanget för de handskrivna anteckningar som kommissionen använde för att styrka konkurrensbegränsande möten inte kunde rekonstrueras, eftersom de personer som hade deltagit i nämnda möten inte mindes dessa tillräckligt väl.
- 100 Detta argument kan inte godtas. Visserligen är det svårare att komma ihåg en händelse som inträffade för länge sedan, vilket gör det svårare att försvara sig, men sökandena har underlåtit att närmare beskriva de svårigheter som de drabbades av.
- 101 Dessutom framgår det av fast rättspraxis att sökandena i kraft av den allmänna försiktighetsprincip som det åvilar varje företag eller företagssammanslutning att iaktta är skyldiga att tillse att de har böcker eller arkiv i säkert förvar som gör det möjligt att följa deras verksamhet, bland annat så att de förfogar över nödvändig bevisning om de blir föremål för rättsliga eller administrativa åtgärder (se, för ett liknande resonemang, dom av den 16 juni 2011, Heineken Nederland och Heineken/kommissionen, T-240/07, EU:T:2011:284, punkt 301 och där angiven rättspraxis). Dessutom mottog sökandena – vilket de har vitsordat i ansökan – skrivelser från kommissionen med begäran om upplysningar i kraft av artikel 18 i förordning nr 1/2003, varvid det i än högre grad ankom på dem att agera skyndsamt och vidta alla lämpliga åtgärder för att bevara den bevisning som de rimligen kunde förfoga över.
- 102 Mot bakgrund av det ovan anförda finner tribunalen att sökandena, även om det i det aktuella fallet hade konstaterats ett åsidosättande av en skäligen tidsfrist, inte har lyckats visa att detta eventuella åsidosättande i praktiken inverkat menligt på deras rätt till försvar.
- 103 Talan ska således lämnas utan bifall såvitt avser den andra grunden.
- 104 När det gäller sökandenas argument inom ramen för förevarande grund med innebörden att "kommissionen underlät att av billighetsskäl sätta ned beloppet för [de] böter [som de ålades] med hänvisning till tidsutdräkten för det administrativa förfarandet" och när det gäller den

”billighetsersättning” som de har yrkat till följd därav, måste detta argument anses ha anförts, och detta yrkande anses ha framställts, till stöd för respektive inom ramen för sökandenas yrkanden om nedsättning av nämnda belopp, vilka kommer att prövas i punkt 271 nedan.

Den tredje grunden: Åsidosättande av principen om god förvaltningssed

- 105 Sökandena har gjort gällande att det angripna beslutet grundar sig på vaga, oprecisa och godtyckligt valda muntliga påståenden som återfinns i ansökningar om förmånlig behandling. Dessutom har sökandena kritiserat kommissionen för att den inte kompletterade dessa förklaringar med direkta bevis och inte tolkade dem med försiktighet och återhållsamhet, vilket sökandena anser att rättspraxis kräver. Därigenom åsidosatte kommissionen enligt sökandenas uppfattning principen om god förvaltningssed.
- 106 Vidare har sökandena ifrågasatt trovärdigheten av förklaringarna från parter som ansökte om förmånlig behandling, med hänvisning till att dessa förklaringar inte lämnades av personer som direkt bevittnade de påstådda omständigheterna utan av utomstående advokater. Såvitt specifikt avser den andra av de parter som ansökte om förmånlig behandling har sökandena framhållit att förklaringarna formulerades av en advokat som var jävig.
- 107 Kommissionen har bestritt dessa argument.
- 108 I artikel 41.1 i stadgan, under artikelrubriken ”Rätt till god förvaltning”, föreskrivs att ”[v]ar och en har rätt att få sina angelägenheter behandlade opartiskt, rättvist och inom skälig tid av unionens institutioner, organ och byråer”.
- 109 I artikel 48.1 i stadgan, under rubriken ”Presumtion för oskuld och rätten till försvar”, föreskrivs vidare att ”[v]ar och en som har blivit anklagad för en lagöverträdelse ska betraktas som oskyldig till dess att hans eller hennes skuld lagligen fastställts”.
- 110 I ett förfarande som syftar till att ålägga företag böter för överträdelse av artikel 101 FEUF får kommissionen enligt rättspraxis inte begränsa sig till att pröva den bevisning som företagen lägger fram utan måste i överensstämmelse med principen om god förvaltningssed bidra, med sina egna medel, till att fastställa de relevanta omständigheterna och förhållandena (se, för ett liknande resonemang, dom av den 13 juli 1966, Consten och Grundig/kommissionen, 56/64 och 58/64, EU:C:1966:41, s. 501).
- 111 I det aktuella fallet konstaterar tribunalen att sökandena inom ramen för sin tredje grund för talan har ifrågasatt trovärdigheten och precisionen hos den bevisning som kommissionen använde för att tillskriva dem en överträdelse av artikel 101 FEUF. I detta sammanhang ska det för det första framhållas att sökandenas argument rörande åsidosättandet av artikel 101 FEUF och avsaknaden av tillräcklig bevisning för att slå fast deras deltagande i en enda, fortlöpande överträdelse av nämnda artikel kommer att prövas tillsammans med de liknande argument som sökandena har framfört inom ramen för den sjätte grunden för talan (se punkterna 168–186 nedan).
- 112 När det för det andra gäller sökandenas argument att de muntliga förklaringarna från de parter som ansökte om förmånlig behandling är vaga och oprecisa, erinrar tribunalen om att innehållet i en ansökan enligt fast rättspraxis visserligen kan understödjas och kompletteras i specifika avseenden genom hänvisning till vissa avsnitt i bifogade handlingar, men att en generell hänvisning till andra handlingar, inbegripet sådana som är fogade till ansökan, inte kan kompensera avsaknaden av väsentliga delar av den rättsliga argumentation som ska återfinnas i ansökan (se dom av den 17 september 2007, Microsoft/kommissionen, T-201/04, EU:T:2007:289, punkt 94 och där angiven rättspraxis). I det aktuella fallet utgörs det berörda argumentet uteslutande av en hänvisning till bilagorna till ansökan. Därför kan detta argument inte tas upp till prövning i sak.

- 113 För det tredje kan sökandena inte heller med framgång ifrågasätta utredningsförfarandets fullständighet i syfte att göra gällande att kommissionen skulle ha åsidosatt principen om god förvaltningssed.
- 114 Tribunalen finner nämligen, i likhet med kommissionen, att utredningsförfarandet – utöver inhämtandet av information genom ansökningar om förmånlig behandling – innefattade oanmälda inspektioner hos Nexans, Nexans France och sökandena, ett flertal skrivelser med begäran om upplysningar, skrivelser med en redogörelse av de faktiska omständigheterna till var och en av mottagarna av det angripna beslutet och skriftliga och muntliga argument från parterna. Allt detta gav upphov till en ärendeakt som till stor del bestod av e-postmeddelanden, anteckningar, ståndpunktshandlingar och så vidare. Denna bevisning, som nämns i punkt 3 i det angripna beslutet (vilken har rubriken ”Beskrivning av de faktiska omständigheterna” och innehåller 398 skäl och 784 fotnoter), är tillsammans med annan kompletterande bevisning fogad till nämnda beslut i bilaga I till detta.
- 115 Tribunalen anser det således påkallat att inte fästa något avseende vid sökandenas kritik – som till yttermera visso är allmänt hållen och inte särskilt utförlig – om att kommissionen dels uteslutande grundade sig på de muntliga förklaringar som hade inhämtats genom programmet för förmånlig behandling och inte gjorde någon oberoende utredning, dels åsidosatte principen om god förvaltningssed vid sin prövning av den bevisning som hade inhämtats inom ramen för utredningsförfarandet.
- 116 Såvitt avser det jävsförhållande som enligt sökandena förelåg för en av de advokater som utarbetade förklaringarna inom ramen för den ansökan om immunitet som den 2 februari 2009 gemensamt ingavs av Sumitomo Electric Industries, Hitachi Cable och J-Power Systems, är det tillräckligt att framhålla att detta argument inte stöds av konkret bevisning och därför ska lämnas utan avseende.
- 117 Mot bakgrund av det ovan anförda finner tribunalen att kommissionen inte åsidosatte principen om god förvaltningssed.
- 118 Talan kan således inte bifallas såvitt avser den tredje grunden.

Den fjärde grunden: PrysmianCS tillskrevs felaktigt ansvar för perioden före den 27 november 2001

- 119 Sökandena anser att kommissionen felaktigt höll PrysmianCS ansvarigt såvitt avsåg en period då nämnda bolag inte ens existerade, nämligen perioden före den 27 november 2001. Denna grund består av två delar. Inom ramen för den första har sökandena hävdats att kommissionen åsidosatte principen om personligt ansvar och inom ramen för den andra har de hävdats att kommissionen åsidosatte principen om likabehandling och motiveringsskyldigheten.

– Den första delen: Åsidosättande av principen om personligt ansvar

- 120 Sökandena har kritiserat den slutsats som kommissionen drog i skäl 730 i det angripna beslutet, nämligen att PirelliCSE, som sedermera blev PrysmianCSE och därefter PrysmianCS, var ”rättslig och ekonomisk efterträdare” till PirelliCS och därför skulle ansvara för PirelliCS:s konkurrensbegränsande beteende före den 27 november 2001.
- 121 I synnerhet har sökandena, såvitt avser konstaterandet rörande ställning som rättslig efterträdare, påtalat att de huvudsakliga tillgångarna inom ramen för PirelliCS:s verksamhet på energiområdet den 27 november 2001 överläts till PirelliCSE som ett led i en partiell delning av PirelliCS. PirelliCSE övertog emellertid inte PirelliCS:s rättigheter eller skyldigheter och kan därför inte ses som rättslig efterträdare till PirelliCS. Eftersom PirelliCS uppgick i Pirelli den 30 december 2002 blev i stället Pirelli rättslig efterträdare till PirelliCS, varför det enligt sökandena är Pirelli som ska ansvara för den påstådda överträdelsen såvitt avser perioden fram till den 27 november 2001.

- 122 Såvitt avser konstaterandet rörande ställning som ekonomisk efterträdare anser sökandena att kommissionen gjorde en felaktig bedömning när den fann att PirelliCSE efterträdde PirelliCS. Därvidlag har sökandena framhållit att principen om ekonomisk kontinuitet utgör ett undantag från principen om personligt ansvar, ett undantag som tillämpas – strikt – i fall där den sistnämnda principen inte kan garantera att konkurrensreglerna får avsedd effekt och har avskräckande verkan. Dessutom har sökandena påpekat att enligt rättspraxis ska doktrinen om ekonomisk efterföljare tillämpas endast när det föreligger strukturella band mellan överlåtaren och förvärvaren av tillgångarna då kommissionen antar sitt beslut. Sökandena har såvitt avser det aktuella fallet tillagt att de rättssubjekt (PirelliCS och Pirelli) som utgjorde det företag som ansvarade för verksamheten i fråga om elkablar fram till den 27 november 2001 för närvarande utgör en enda enhet och att det är den enheten som bör tillskrivas ansvaret för överträdelsen fram till nämnda dag.
- 123 Kommissionen och Pirelli har bestritt sökandenas argument.
- 124 Tribunalen noterar inledningsvis att kommissionen, som framgår av punkt 5.2.2 i det angripna beslutet och särskilt av skäl 729 i nämnda beslut, fann att PrysmianCS var ansvarigt för den enda, fortlöpande överträdelse som hade begåtts av dess avdelning med verksamhet inom elkablar såvitt avsåg hela överträdelseperioden, det vill säga från den 18 februari 1999 till den 28 januari 2009.
- 125 Närmare bestämt framgår det av skäl 730 i det angripna beslutet att elkabelverksamheten inom Pirellikoncernen till att börja med bedrevs av PirelliCS, därefter från och med den 1 juli 2001 av PirelliCSE Italia SpA och slutligen från och med den 27 november 2001 av PirelliCSE. Vidare framgår det av skälen 739–741 i nämnda beslut att PirelliCSE efter att den 28 juli 2005 ha förvärvats av ett dotterbolag till Goldman Sachs blev PrysmianCSE och längre fram PrysmianCS.
- 126 Mot denna bakgrund drog kommissionen slutsatsen att PirelliCSE och således även PrysmianCS, i egenskap av ”ekonomisk[a] och rättslig[a] efterträdare” till PirelliCS, var ansvariga för överträdelsen såvitt avsåg perioden före den 27 november 2001, en slutsats som sökandena har ifrågasatt. Noteras ska också att PirelliCS – som parterna har förtydligat i sina inlagor – den 30 december 2002 genom övertagande gick samman med Pirelli SpA, som i sin tur gick samman med Pirelli den 4 augusti 2003. Enligt sökandena innebär detta att det är Pirelli – i egenskap av rättslig efterträdare till PirelliCS – och inte PirelliCSE som bör hållas ensamt ansvarigt för det påstådda rättsstridiga handlandet såvitt avser perioden före den 27 november 2001.
- 127 Enligt fast rättspraxis avser unionens konkurrensrätt sådan verksamhet som bedrivs av företag. Begreppet företag omfattar varje enhet som bedriver ekonomisk verksamhet, oavsett enhetens juridiska form och oavsett hur den finansieras. När en sådan ekonomisk enhet har överträtt konkurrensreglerna ska den, i enlighet med principen om personligt ansvar, ansvara för överträdelsen (se dom av den 18 december 2014, kommissionen/Parker Hannifin Manufacturing och Parker-Hannifin, C-434/13 P, EU:C:2014:2456, punkt 39 och där angiven rättspraxis).
- 128 Därvidlag har domstolen klargjort att när en enhet som har överträtt konkurrensreglerna ändras i rättsligt eller organisatoriskt avseende, medför denna ändring inte nödvändigtvis att det bildas ett nytt företag som är befriat från ansvar för den tidigare enhetens överträdelser av konkurrensreglerna, om det i ekonomiskt hänseende föreligger identitet mellan de båda enheterna. Om företag kunde undgå sanktionsåtgärder redan av den anledningen att deras identitet hade ändrats till följd av omstruktureringar, överlåtelser eller andra ändringar i juridiskt eller organisatoriskt avseende, skulle detta nämligen äventyra målsättningen att genom avskräckande sanktionsåtgärder sätta stopp för ageranden som strider mot konkurrensreglerna och förhindra att dylika ageranden upprepas (se dom av den 18 december 2014, kommissionen/Parker Hannifin Manufacturing och Parker-Hannifin, C-434/13 P, EU:C:2014:2456, punkt 40 och där angiven rättspraxis).

- 129 Domstolen har således slagit fast att när två enheter utgör en och samma ekonomiska enhet, utgör den omständigheten att den enhet som begick överträdelsen fortfarande existerar inte i sig hinder för att den enhet till vilken dess ekonomiska verksamhet har överförts påförs sanktioner. Sådana sanktioner är i synnerhet tillåtna när dessa enheter kontrollerades av samma person och, mot bakgrund av de nära ekonomiska och organisatoriska banden mellan dessa enheter, i huvudsak tillämpade samma instruktioner avseende affärsverksamheten (se dom av den 18 december 2014, kommissionen/Parker Hannifin Manufacturing och Parker-Hannifin, C-434/13 P, EU:C:2014:2456, punkt 41 och där angiven rättspraxis).
- 130 I det aktuella fallet bedrevs elkabelverksamheten inom Pirellikoncernen, som har förklarats i punkt 125 ovan, av en enhet som deltog direkt i den berörda överträdelsen. Denna enhet blev mellan den 18 februari 1999 och den 28 juli 2005 föremål för flera interna omstruktureringar och överlåtelse. Dessa åtgärder är emellertid inte av sådan art att de hindrar kommissionen från att i synnerhet dra slutsatsen att PirelliCSE den 27 november 2001 blev ekonomisk efterträdare till PirelliCS och att PirelliCSE därför ska hållas ansvarigt för deltagandet i den berörda överträdelsen såvitt avser perioden fram till nämnda dag.
- 131 Tribunalen framhåller i detta sammanhang till att börja med – i linje med vad som angavs i det angripna beslutet – att den enhet som bedrev elkabelverksamheten inom Pirellikoncernen och deltog direkt i den berörda överträdelsen till en början, från den 18 februari 1999 till den 1 juli 2001, utgjorde en separat division inom PirelliCS. Därefter överlät PirelliCS den 1 juli 2001 en del av sin elkabelverksamhet till sitt dotterbolag PirelliCSE Italia. Denna överlåtelse avsåg tillgångarna i Italien samt anläggningarna för elkabeltillverkning. Den 27 november 2001 överlät PirelliCS sedan återstoden av sin elkabelverksamhet liksom sitt aktieinnehav i PirelliCSE Italia (inbegripet den enhet som deltog i den berörda överträdelsen) till PirelliCSE. Härvidlag ska det noteras att sökandena visserligen har gjort gällande, i sina inlagor, att endast vissa av tillgångarna i PirelliCS överläts till PirelliCSE men att detta påstående motsägs av punkt 37 i svarandenas till ansökan fogade svar av den 24 oktober 2011 på meddelandet om invändningar. Dessutom har tribunalen, efter att ha ställt en fråga i detta ämne vid den muntliga förhandlingen, kunnat slå fast att de tillgångar som inte överläts till PirelliCSE i det aktuella fallet var av marginell och icke-produktiv art. Slutligen framgår det av det ovan anförda att PirelliCSE från och med den 27 november 2001 var det företag som hade fullständig kontroll över verksamheten i fråga om underjords- och undervattenelkablar inom nämnda koncern.
- 132 Vidare är det viktigt att framhålla att vid tidpunkten för den första överlåtelsen av tillgångar mellan PirelliCS och PirelliCSE Italia förelåg det nära band mellan dessa båda enheter i den mening som avses i den rättspraxis som har nämnts i punkt 129 ovan, i så måtto att PirelliCSE Italia var ett helägt dotterbolag till PirelliCS och att båda enheterna – som framgår av skäl 730 i det angripna beslutet – ingick i Pirellikoncernen. Dessutom ska det beaktas att vid den andra överlåtelsen av tillgångar tillämpade PirelliCS och PirelliCSE, mot bakgrund av de nära ekonomiska och organisatoriska banden mellan de båda enheterna, i huvudsak samma instruktioner avseende affärsverksamheten. Därvidlag ska det erinras dels om att dessa båda enheter kontrollerades av samma juridiska person, nämligen Pirelli SpA (som sedermera blev Pirelli), dels om att kommissionen i skälen 737 och 738 i nämnda beslut konstaterade att Pirelli under perioden från den 18 februari 1999 till den 28 juli 2005 utövade ett avgörande inflytande över den elkabelavdelning som var inblandad i den berörda kartellen – ett konstaterande som sökandena inte har bestritt.
- 133 Således gjorde kommissionen, mot bakgrund av principen om ekonomisk kontinuitet såsom denna har definierats i domstolens praxis, en riktig bedömning när den fann att ansvaret för PirelliCS:s rättsstridiga handlande fram till den 27 november 2001 övergick till PirelliCSE.
- 134 Tribunalens slutsats enligt ovan kan inte med framgång ifrågasättas med hänvisning till de övriga argument som sökandena har anfört.

- 135 För det första kan inget avseende fästas vid sökandenas argument om att det måste föreligga nära band mellan det överlåtande och det förvärvande bolaget vid den tidpunkt då kommissionen antar det beslut genom vilket den slår fast att överträdelsen har begåtts. Det är nämligen visserligen nödvändigt att det på överlåtelsedagen föreligger strukturella band mellan överlåtaren och förvärvaren som gör det möjligt att, mot bakgrund av principen om personligt ansvar, fastställa att dessa båda enheter utgör ett enda företag, men däremot krävs det inte, mot bakgrund av syftet med principen om ekonomisk kontinuitet, att dessa band föreligger under hela den återstående överträdelseperioden eller fram till dess att beslutet att beivra överträdelsen fattas (dom av den 18 december 2014, kommissionen/Parker Hannifin Manufacturing och Parker-Hannifin, C-434/13 P, EU:C:2014:2456, punkt 51).
- 136 För det andra kan sökandena inte heller vinna framgång med sitt argument att PrysmanCS inte bör hållas ansvarigt såvitt avser en period då bolaget inte ens existerade. Härvidlag är det tillräckligt att påpeka att det inte kan uteslutas att en situation som kännetecknas av ekonomisk kontinuitet föreligger såvitt avser ett nystartat företag när, som i det aktuella fallet, tillgångar knutna till en viss ekonomisk verksamhet överläts till företaget och detta därefter överläts till en utomstående tredje part (se, för ett liknande resonemang, dom av den 18 december 2014, kommissionen/Parker Hannifin Manufacturing och Parker-Hannifin, C-434/13 P, EU:C:2014:2456, punkt 53).
- 137 För det tredje är det också påkallat att avvisa sökandenas argument att den omständigheten att PirelliCS fortsatte att existera fram till samgåendet med Pirelli SpA den 30 december 2002 innebär att Pirelli bör hållas ansvarigt för den del av överträdelsen som ägde rum fram till dess att kabelverksamheten i sin helhet hade överlåtits till PirelliCSE. När två enheter utgör en och samma ekonomiska enhet, utgör nämligen – som framgår av rättspraxis – den omständigheten att den enhet som begick överträdelsen fortfarande existerar inte i sig hinder för att sanktioner påförs den enhet till vilken nämnda enhet har överlåtits sin ekonomiska verksamhet (dom av den 18 december 2014, kommissionen/Parker Hannifin Manufacturing och Parker-Hannifin, C-434/13 P, EU:C:2014:2456, punkt 54).
- 138 För det fjärde kan den omständigheten att Pirelli vid tiden för kommissionens antagande av det angripna beslutet fortfarande var ett bärkraftigt bolag inte, i motsats till vad sökandena har gjort gällande, motivera att Pirelli tillskrivs ansvar för direkt deltagande i den berörda kartellen, i synnerhet fram till den 27 november 2001. Härvidlag är det tillräckligt att påtala att den ekonomiska bärkraftigheten hos det tidigare moderbolaget till det berörda företaget vid tiden för det angripna beslutets antagande inte finns med bland de kriterier som enligt domstolens ovan i punkterna 128 och 129 nämnda praxis ska beaktas vid tillämpningen av principen om ekonomisk kontinuitet. Dessutom ska det erinras om att Pirellis ansvar i egenskap av moderbolag fram till den 28 juli 2005 faktiskt vitsordades i nämnda beslut i så måtto att Pirelli i kraft av artikel 2 g i nämnda beslut hölls ”gemensamt och solidariskt” ansvarigt för betalningen av en del av böterna.
- 139 Mot bakgrund av det ovan anförda finner tribunalen att kommissionen inte åsidosatte principen om personligt ansvar genom att hålla PirelliCSE ansvarigt för direkt deltagande i överträdelsen såvitt avsåg perioden före den 27 november 2001.
- 140 I övrigt noterar tribunalen att även om kommissionen, som sökandena har gjort gällande, faktiskt hade befunnits ha gjort en felaktig bedömning när den fann att PirelliCSE var rättslig efterträdare till PirelliCS, skulle detta inte ha fått några konsekvenser för bedömningen att PirelliCSE skulle hållas ansvarigt för direkt deltagande i överträdelsen före den 27 november 2001, med tanke på att kommissionen i alla händelser på goda grunder gjorde bedömningen att PirelliCSE var ekonomisk efterträdare till PirelliCS och således var ansvarigt för nämnda period.
- 141 Talan kan inte bifallas såvitt avser den fjärde grundens första del.

– Den andra delen: Åsidosättande av principen om likabehandling och motiveringsskyldigheten

- 142 Sökandena har gjort gällande att kommissionen åsidosatte principen om likabehandling och motiveringsskyldigheten. Till stöd för detta påstående har de väsentligen anfört att PrysmianCS är den enda enhet som befanns vara ansvarig i egenskap av efterträdare till ett annat företag. Enligt sökandena undgick Nexans France och Silec Cable ansvar trots att de befann sig i en liknande situation.
- 143 Kommissionen och Pirelli har bestritt sökandenas påståenden.
- 144 Enligt fast rättspraxis innebär principen om likabehandling eller icke-diskrimineringsprincipen att lika situationer inte får behandlas olika och att olika situationer inte får behandlas lika, såvida det inte finns sakliga skäl för en sådan behandling (se dom av den 27 juni 2012, *Bolloré/kommissionen*, T-372/10, EU:T:2012:325, punkt 85 och där angiven rättspraxis, och dom av den 19 januari 2016, *Mitsubishi Electric/kommissionen*, T-409/12, EU:T:2016:17, punkt 108 och där angiven rättspraxis).
- 145 Domstolen har därutöver nyligen erinrat om att ett företag som har handlat på ett sådant sätt att det har överträtt artikel 101 FEUF inte helt kan undgå sanktioner med hänvisning till att en annan ekonomisk aktör inte har ålagts några böter. Ett företag som har ålagts böter för att i strid med konkurrensreglerna ha deltagit i en kartell kan nämligen inte med framgång yrka att dessa böter ska undanröjas eller sättas ned med hänvisning till att en annan deltagare i samma kartell inte har ålagts någon sanktion för hela eller delar av sitt deltagande i nämnda kartell (se, för ett liknande resonemang, dom av den 16 juni 2016, *Evonik Degussa och AlzChem/kommissionen*, C-155/14 P, EU:C:2016:446, punkterna 58 och 59, och dom av den 9 mars 2017, *Samsung SDI och Samsung SDI (Malaysia)/kommissionen*, C-615/15 P, ej publicerad, EU:C:2017:190, punkterna 37 och 38 samt där angiven rättspraxis).
- 146 Principen om likabehandling ska nämligen tillämpas mot bakgrund av legalitetsprincipen, vilket innebär att ingen till sin egen förmån kan åberopa en rättsstridig åtgärd som har gynnat någon annan. Att en rättsstridighet eventuellt har begåtts med avseende på ett annat företag som inte är part i förevarande mål innebär inte att unionsdomstolen kan fastställa att sökandena har diskriminerats och därigenom utsatts för en rättsstridig åtgärd. Ett sådant ställningstagande skulle vara detsamma som att införa en princip om ”lika rättsstridig behandling” och att i förevarande mål förplikta kommissionen att bortse från den bevisning som den har tillgång till för att vidta sanktionsåtgärder mot ett företag som har begått en straffbar överträdelse enbart på grund av att ett annat företag som möjligen befinner sig i en likartad situation utan rättsligt stöd har undgått sådana sanktionsåtgärder. Vidare framgår det tydligt av rättspraxis avseende principen om likabehandling att ett företag som genom sitt eget agerande har åsidosatt artikel 101.1 FEUF inte kan undgå sanktionsåtgärder på grund av att andra ekonomiska aktörer inte har ålagts böter, när – såsom i förevarande mål – de fall som rör de sistnämnda aktörerna inte har underställts unionsdomstolens prövning (se, för ett liknande resonemang, dom av den 16 november 2006, *Peróxidos Orgánicos/kommissionen*, T-120/04, EU:T:2006:350, punkt 77).
- 147 I det aktuella fallet framhåller tribunalen att kommissionen – som framgår av punkt 139 ovan – inte åsidosatte principen om personligt ansvar när den tillskrev PirelliCSE och följaktligen även PrysmianCS ansvaret för deltagandet i överträdelsen såvitt avsåg perioden fram till den 27 november 2001. Även för den händelse att kommissionen skulle befinnas ha gjort sig skyldig till en rättsstridig handling när den underlät att hålla Nexans France och Silec Cable ansvariga på det sätt som sökandena har gjort gällande, anser tribunalen – mot bakgrund av den rättspraxis som har nämnts i punkterna 145 och 146 ovan – att en sådan eventuell rättsstridig handling, som tribunalen inte har att pröva inom ramen för förevarande talan, i alla händelser inte skulle kunna föranleda tribunalen att fastställa att sökandena hade diskriminerats och därigenom utsatts för en rättsstridig åtgärd.

- 148 Talan kan därför inte bifallas såvitt avser den fjärde grundens andra del och således inte heller såvitt avser nämnda grund i dess helhet.

Den femte grunden: Kommissionen åsidosatte artikel 23.2 i förordning nr 1/2003 genom att inte fastställa vilka andelar de solidariskt ansvariga medgäldenärerna skulle svara för inom ramen för det interna förhållandet dem emellan

- 149 Sökandena och Goldman Sachs har gjort gällande att kommissionen borde ha fastställt vilka andelar de solidariskt ansvariga medgäldenärerna skulle svara för inom ramen för det interna förhållandet dem emellan. Enligt sökandena och Goldman Sachs är det inte helt oundgängligt att fastställa sådana andelar när bolagen tillhör samma koncern vid den tidpunkt då det angripna beslutet antas, men när den ekonomiska enhet som bolagen har utgjort inte längre existerar, som i det aktuella fallet, är kommissionen däremot skyldig att i nämnda beslut fastställa sådana andelar.
- 150 Kommissionen och Pirelli har bestritt dessa argument.
- 151 Enligt domstolens praxis är det unionsrättsliga begreppet solidariskt betalningsansvar för böter att betrakta som en naturlig följd av företagsbegreppet och avser därför enbart företaget, inte de bolag som utgör företaget (se dom av den 26 januari 2017, Villeroy & Boch/kommissionen, C-625/13 P, EU:C:2017:52, punkt 150 och där angiven rättspraxis).
- 152 Det följer av artikel 23.2 i förordning nr 1/2003 att kommissionen kan ålägga flera bolag böter med solidariskt betalningsansvar, om dessa bolag ingick i ett och samma företag, men däremot medger varken ordalydelsen av den bestämmelsen eller det syfte som eftersträvas genom systemet med solidariskt betalningsansvar en tolkning som innebär att kommissionen med stöd av denna befogenhet att vidta sanktionsåtgärder inte endast skulle kunna fastställa det externa förhållandet vid solidariskt ansvar utan även vilka andelar som de solidariskt ansvariga medgäldenärerna ska svara för inom ramen för det interna förhållandet dem emellan (se dom av den 26 januari 2017, Villeroy & Boch/kommissionen, C-625/13 P, EU:C:2017:52, punkt 151 och där angiven rättspraxis).
- 153 Systemet med solidariskt betalningsansvar syftar i stället till att ge kommissionen tillgång till ytterligare ett rättsligt instrument så att den effektivare kan kräva in böter som har ålagts för överträdelser av konkurrensrätten. Detta system minskar den insolvensrisk som kommissionen utsätts för i egenskap av borgenär såvitt avser den skuld som böterna utgör, vilket bidrar till den avskräckande verkan som allmänt eftersträvas inom konkurrensrätten (se dom av den 26 januari 2017, Villeroy & Boch/kommissionen, C-625/13 P, EU:C:2017:52, punkt 152 och där angiven rättspraxis).
- 154 Att fastställa de solidariskt ansvariga medgäldenärernas andelar inom ramen för det interna förhållandet dem emellan skulle inte bidra till förverkligandet av detta dubbla syfte. Den inbördes fördelningen mellan medgäldenärerna är en tvistefråga som kan aktualiseras i ett senare skede och som i princip saknar intresse för kommissionen när den redan har erhållit hela bötesbeloppet från en eller flera av medgäldenärerna (se dom av den 26 januari 2017, Villeroy & Boch/kommissionen, C-625/13 P, EU:C:2017:52, punkt 153 och där angiven rättspraxis).
- 155 I det aktuella fallet är det, mot bakgrund av den rättspraxis som har nämnts i punkterna 151–154 ovan, tillräckligt att konstatera att kommissionen saknade skyldighet att fastställa vilka andelar som sökandena och intervenienterna skulle svara för inom ramen för det interna förhållandet dem emellan. Med tanke på att kommissionen gjorde bedömningen att sökandena och intervenienterna under hela överträdelseperioden utgjorde ett enda företag i den mening som avses i konkurrensrätten – en bedömning som sökandena inte har bestritt – fick kommissionen nämligen inskränka sig till att fastställa beloppet för de böter som dessa bolag var solidariskt betalningsskyldiga för.

- 156 Sökandenas argument om att de och intervenienterna när det angripna beslutet antogs hade upphört att tillsammans utgöra en ekonomisk enhet kan inte påverka den slutsats som har redovisats i punkt 155 ovan.
- 157 Till att börja med ska det framhållas att ett godtagande av det argumentet skulle strida mot själva begreppet solidariskt ansvar. Systemet med solidariskt betalningsansvar innebär definitionsmässigt att kommissionen kan vända sig antingen till moderbolaget eller till dotterbolaget utan att fastställa sådana andelar som sökandena åsyftar. Som domstolen har slagit fast, har kommissionen ingen skyldighet att välja det ena eller det andra av dessa bolag när den ålägger böter (se dom av den 18 juli 2013, Dow Chemical m.fl./kommissionen, C-499/11 P, EU:C:2013:482, punkt 49 och där angiven rättspraxis).
- 158 Vidare skulle ett godtagande av nämnda argument kunna undergräva det syfte som eftersträvas genom systemet med solidariskt betalningsansvar, vilket ju enligt den rättspraxis som har redovisats i punkt 153 ovan består i att detta system utgör ett kompletterande rättsligt instrument som ger kommissionen möjlighet att effektivare kräva in de böter som den har ålagt och stärka den avskräckande verkan som allmänt eftersträvas inom konkurrensrätten.
- 159 Mot bakgrund av det ovan anförda finner tribunalen att kommissionen i det aktuella fallet inte åsidosatte bestämmelserna i artikel 23.2 i förordning nr 1/2003 genom att underlåta att fastställa sökandenas och intervenienternas andelar inom ramen för det interna förhållandet dem emellan.
- 160 Talan kan således inte bifallas såvitt avser den femte grunden.

Den sjätte grunden: Otillräckliga bevis för att en överträdelse av artikel 101 FEUF ägt rum

- 161 Sökandena har gjort gällande att kommissionen inte styrkte att det förelåg ett konkurrensbegränsande avtal som stred mot artikel 101 FEUF och följaktligen inte heller styrkte sökandenas medverkan i ett sådant avtal. Enligt sökandena saknades det tillräckliga bevis för förekomsten av avtalet om "nationellt territorium" och således även för förekomsten av "kartellens europeiska konfiguration" såsom kommissionen beskrev denna.
- 162 För det första anser sökandena att kommissionens slutsatser om förekomsten av avtalet om "nationellt territorium" grundade sig på ett tautologiskt resonemang som inte gav sökandena någon möjlighet att försvara sig. I detta sammanhang har de framhållit att kommissionen inte redovisade några direkta bevis för den berörda principens existens. Dessutom har de kritiserat att avsaknaden av diskussion om europeiska projekt tolkades som ett tecken på förekomsten av ett konkurrensbegränsande avtal och att de japanska och sydkoreanska bolagens försök att "ta sig in" i EES inte tolkades som tecken på konkurrens utan som åsidosättanden av nämnda princip.
- 163 För det andra har sökandena gjort gällande att de under det administrativa förfarandet redovisade ett betydande antal alternativa förklaringar till de händelser som nämndes i det angripna beslutet liksom förklaringar till att de japanska och sydkoreanska tillverkarna var obenägna att försöka konkurrera inom EES.
- 164 Till att börja med har sökandena påpekat att det mellan 1998 och 2005 hölls trilaterala "A/R/K"-möten om exportsamarbete med koppling till Super Tension Cables Export Agreement (avtalet om export av kablar för mycket hög spänning) (nedan kallat STEA) och Sub-marine Cable Export Association (sammanslutningen för export av undervattenkablar) (nedan kallad SMEA), där mötesdeltagarna diskuterade projekt som hade genomförts eller skulle genomföras utanför EES men inte lyckades få till stånd någon överenskommelse.

- 165 Vidare har sökandena hävdat att det fanns flera hinder som gjorde det svårt för de japanska och sydkoreanska bolagen att bedriva verksamhet inom EES och för de europeiska bolagen att bedriva verksamhet i Japan och Sydkorea. Dessa hinder rörde i synnerhet den avsevärda variationen från ett land till ett annat i fråga om projektens kännetecken, kultur- och språkskillnader, transportkostnader och den omständigheten att vissa nätföretag vägrade att samarbeta med leverantörer som inte åtminstone hade en fysiskt närvarande företrädare i det berörda landet. Slutligen har sökandena gjort gällande att den omständigheten att flera japanska och sydkoreanska aktörer efter det att utredningen inleddes försökte "ta sig in" i EES inte utgör tillräcklig grund för att avvisa dessa argument.
- 166 För det tredje har sökandena understrukit att eftersom kommissionen inte styrkte att det förelåg ett avtal om "nationellt territorium", hade kommissionen inte heller fog för att klandra sökandena för att det förelåg en kartell för projektutdelning på europeisk nivå.
- 167 Kommissionen har bestritt dessa argument.
- 168 Tribunalen påpekar inledningsvis att sökandena inom ramen för denna grund åter har framfört argument avsedda att visa att kommissionen grundade sina slutsatser uteslutande på ansökningar om förmånlig behandling, vilket enligt sökandena tyder på att utredningen brast i noggrannhet. Som framgår av tribunalens prövning av den tredje grunden – avseende kommissionens påstådda åsidosättande av principen om god förvaltningssed – får påståendet att kommissionen helt och hållet förlitade sig på muntliga förklaringar som hade inhämtats inom ramen för programmet för förmånlig behandling och inte utförde någon oberoende utredning emellertid inte stöd i de uppgifter som framgår av det angripna beslutet, särskilt innehållet i punkt 3 i det beslutet, där kommissionen – som framgår av punkt 114 ovan – redogjorde för de olika typer av bevis som den hade grundat sina slutsatser om den aktuella kartellen på.
- 169 När det gäller sökandenas argument att kommissionen inte lyckades styrka förekomsten av avtalet om "nationellt territorium" erinrar tribunalen om att det avtalet innebar att de sydkoreanska och japanska tillverkarna – som framgår av punkt 12 ovan liksom av skäl 76 och följande skäl i det angripna beslutet – inte skulle konkurrera med de europeiska tillverkarna inom det europeiska "nationella territoriet", såsom kartelldeltagarna definierade detta, i utbyte mot att de europeiska tillverkarna utfäste sig att inte konkurrera med dem inom bland annat Japans och Sydkoreas "nationella territorier". Detta avtal hade enligt kommissionen samband med avtalet om "exportterritorier", enligt vilket projekt utanför de "nationella territorierna" skulle fördelas enligt en "60/40-kvot" mellan å ena sidan de europeiska tillverkarna och å andra sidan de japanska och sydkoreanska tillverkarna. Såvitt avser det sistnämnda framgår det av skälen 79 och 247 i det angripna beslutet att Grekland under lång tid inte ingick i det europeiska "nationella territoriet" i den mening som avsågs i det berörda avtalet och att projekt som genomfördes i Grekland därför ingick i fördelningen av "exportterritorier".
- 170 I det aktuella fallet är det inte möjligt att med stöd av de argument som sökandena har framfört ifrågasätta att det förelåg ett avtal om "nationellt territorium" och av "kartellens europeiska konfiguration".
- 171 För det första ska det nämligen framhållas att avtalet om "nationellt territorium" i skälen 76–86 i det angripna beslutet beskrevs på grundval av uppgifter som sökandena inte specifikt har bestritt. Dessutom styrks nämnda avtals existens av den bevisning som räknades upp i punkt 3 i nämnda beslut, med rubriken "Beskrivning av de faktiska omständigheterna", en bevisning som sökandena inte heller har ifrågasatt med hänvisning till konkreta uppgifter. Vidare sammanfattade kommissionen i skälen 107–115 i nämnda beslut den bevisning som styrkte förekomsten av "kartellens europeiska konfiguration", och sökandena har inte försökt att vederlägga denna bevisning.
- 172 Till yttermera visso sammanfattade kommissionen i skäl 493 i det angripna beslutet samtliga bevis som den hade inhämtat under utredningen, inbegripet den bevisning som rörde avtalet om "nationellt territorium" och "kartellens europeiska konfiguration", och sökandena har inte bestritt denna

bevisning med hänvisning till specifika argument utom såvitt avser den bevisning som nämns i skäl 234 i nämnda beslut, varvid sökandena emellertid inte har anfört någon bevisning till stöd för sitt bestridande. Av den bevisning som nämns i skäl 493 i det angripna beslutet framgår i synnerhet följande:

- För det första deltog kartelldeltagarna underförstått eller uttryckligen i ett avtal eller samordnat förfarande med innebörden att det europeiska "nationella territoriet" var skyddat mot konkurrens från de japanska och sydkoreanska elkabelleverantörerna, och omvänt (skäl 493 led a i det angripna beslutet).
- För det andra deltog kartellens "R-medlemmar" i "kartellens europeiska konfiguration", varigenom territorier och kunder inom EES fördelades (skäl 493 led b i det angripna beslutet).
- För det tredje kom ett flertal deltagare, däribland sökandena, överens om priser som skulle offereras för undervattens- och underjordselkablar, inbegripet såvitt avsåg projekt inom EES (skäl 493 led d i det angripna beslutet).
- För det fjärde var ett flertal deltagare, däribland sökandena, inblandade i skugganbud för att garantera den överenskomna fördelningen av projekt för undervattens- och underjordselkablar, inbegripet såvitt avsåg projekt inom EES (skäl 493 led e i det angripna beslutet).
- För det femte var ett flertal deltagare, däribland sökandena, inblandade i utbyte av känslig och strategisk affärsinformation, bland annat rörande deras tillgängliga kapacitet och deras intresse för specifika upphandlingar, inbegripet såvitt avsåg projekt inom EES (skäl 493 led f i det angripna beslutet).
- För det sjätte var vissa deltagare, däribland sökandena, inblandade i förfaranden avsedda att stärka kartellen, bland annat en kollektiv vägran att tillhandahålla reservdelar eller tekniskt bistånd till vissa konkurrenter (skäl 493 led g i det angripna beslutet).
- För det sjunde övervakade ett flertal deltagare, däribland sökandena, genomförandet av avtalen om tilldelning och prissättning genom utväxling av ståndpunktshandlingar och marknadsinformation och genom inrättandet av skyldigheter att lämna uppgifter, inbegripet såvitt avsåg projekt inom EES (skäl 493 led h i det angripna beslutet).

173 Slutligen framhåller tribunalen att skäl 493 i det angripna beslutet, utöver kommissionens konstateranden rörande bland annat avtalet om "nationellt territorium" och "kartellens europeiska konfiguration", även innehöll hänvisningar till samtliga bevis som rörde regeln om "exportterritorier", där sökandena också var inblandade.

174 Den av kommissionen inhämtade bevisningen, som tribunalen i kraft av processlednings- och bevisupptagningsåtgärder under det skriftliga förfarandet i förevarande mål förelade kommissionen att förete (se punkt 28 ovan), bekräftar således existensen av avtalet om "nationellt territorium" och av "kartellens europeiska konfiguration" liksom sökandenas deltagande i nämnda kartell, och sökandena har i motsats till vad de har gjort gällande inte kunnat lägga fram någon konkret bevisning ägnad att visa att det inte förelåg en samstämmig vilja att genomföra ett avtal avseende EES.

175 För det andra framhåller tribunalen, i likhet med kommissionen, att sökandena i sina inlagor inte har ifrågasatt den bevisning som anfördes i det angripna beslutet utan har inskränkt sig till att återropa isolerade utdrag ur nämnda beslut, bland annat skälen 78, 501 och 626 i detta, i syfte att ifrågasätta trovärdigheten i de konstateranden som rör existensen av avtalet om "nationellt territorium". Därvidlag ska det dessutom konstateras att det angripna beslutet innehöll hänvisningar till ett stort antal bevis för det avtalets existens, nämligen uppgifter som styrkte de bevis för överträdelse som

hade ingetts av de parter som hade ansökt om förmånlig behandling, de muntliga förklaringarna och svaren på de olika skrivelserna med begäran om upplysningar samt de handlingar som hade inhämtats vid inspektionerna.

- 176 I synnerhet ska det påpekas att skäl 626 i det angripna beslutet innehöll hänvisningar till ett flertal andra skäl i nämnda beslut där det redovisades bevis för förekomsten av avtalet om "nationellt territorium", nämligen skälen 306, 329, 353, 355, 357, 358, 380, 384, 386, 393, 428 och 437 i beslutet, och dessa skäl har sökandena inte bestritt med hänvisning till mer utförliga argument. Vidare angavs det i skälen 80–86 i samma beslut att nämnda avtal var tillämpligt på europeiska projekt som var föremål för diskussioner mellan de europeiska, de japanska och de sydkoreanska aktörerna. Till yttermera visso motsäger dessa bevis, som kommissionen har påpekat, det utdrag ur den muntliga förklaringen från J-Power Systems som sökandena har anfört till stöd för sitt påstående att de kontakter som förekom mellan elkabeltillverkare såvitt avsåg "exportterritorierna" skulle ha avbrutits i slutet av 2004. Dessutom är dessa bevis tillräckliga för att vederlägga sökandenas föreslagna förklaring med innebörden att de möten där nämnda tillverkare beslutade att samarbeta på marknaden uteslutande skulle ha rört projekt utanför EES.
- 177 För det tredje redovisade kommissionen i skälen 502–509 i det angripna beslutet uppgifter avsedda att styrka att avtalet om "nationellt territorium" och "kartellens europeiska konfiguration" hade genomförts. Därvidlag konstaterar tribunalen att sökandena inom ramen för den aktuella grunden har hänvisat till delar av nämnda uppgifter men i synnerhet har underlåtit att ifrågasätta de anvisningar som lämnades till de asiatiska tillverkarna i syfte att garantera genomförandet av nämnda avtal. Vidare har sökandena inte heller – som kommissionen har framhållit och som framgår av de ovannämnda skälen – bestritt den bevisning som rör att parterna kände till att deras verksamhet var rättsstridig och att de vidtog vissa organisatoriska och tekniska åtgärder för att undgå upptäckt.
- 178 För det fjärde är det, när det gäller sökandenas argument om att kommissionen borde ha analyserat kartellens verkan, tillräckligt att påtala att det inte föreligger någon sådan skyldighet när det är styrkt att ett konkurrensbegränsande syfte har förelegat, vilket det är såvitt avser den marknadsuppdelning som konstaterades i det angripna beslutet (se dom av den 16 juni 2015, FSL m.fl./kommissionen, T-655/11, EU:T:2015:383, punkt 420 och där angiven rättspraxis). I alla händelser ska det framhållas att punkt 3.3 i det angripna beslutet innehöll en redogörelse för bevisning – som sökandena inte konkret har ifrågasatt – avsedd att styrka att kartellen hade genomförts, och där redovisades också exempel, inbegripet skälen 113 och 114 i nämnda beslut. Det är visserligen riktigt, som sökandena har framhållit, att vissa projekt som fördelades mellan kartelldeltagarna, bland annat de som nämndes i skälen 192, 234 led a och 151 i nämnda beslut, aldrig genomfördes, men av rättspraxis (som också citeras i skäl 645 i nämnda beslut) framgår att även ett partiellt genomförande av ett avtal vars syfte är konkurrensbegränsande är tillräckligt för att det inte ska vara motiverat att dra slutsatsen att nämnda avtal saknar påverkan på marknaden (dom av den 25 oktober 2005, Groupe Danone/kommissionen, T-38/02, EU:T:2005:367, punkt 148). Till detta ska läggas att det under alla omständigheter inte är möjligt att med hänvisning till de berörda projekten ifrågasätta all den övriga bevisning som kommissionen anförde.
- 179 För det femte har sökandena gjort gällande att de japanska och sydkoreanska tillverkarna av tekniska, kommersiella och historiska orsaker saknade anledning att försöka konkurrera om "europeiska projekt". Enligt sökandena utgör dessa orsaker en rimlig förklaring till den bevisning som anfördes i det angripna beslutet.
- 180 Härvidlag erinrar tribunalen om att ett avtal vars syfte är att inom unionens territorium skydda europeiska tillverkare mot faktisk eller möjlig konkurrens från andra utländska tillverkare enligt rättspraxis är ägnat att begränsa konkurrensen såvida det inte föreligger oöverstigliga hinder för inträde på den europeiska marknaden som utesluter all potentiell konkurrens från dessa utländska tillverkares sida (se, för ett liknande resonemang, dom av den 21 maj 2014, Toshiba/kommissionen, T-519/09, ej publicerad, EU:T:2014:263, punkt 230).

- 181 I det aktuella fallet kan sökandena inte med framgång göra gällande att de japanska och sydkoreanska tillverkarna inte var åtminstone potentiella konkurrenter till de europeiska tillverkarna inom EES.
- 182 Härvidlag framhåller tribunalen för det första (något som framgår av skäl 658 i det angripna beslutet) att efterlevnaden av avtalet regelbundet bekräftades av deltagarna och att kartellens "A-medlemmar" och "R-medlemmar" underrättade varandra om inbjudningar att lämna anbud som kom från motpartens "territorier". För det andra inbjöd europeiska kunder (som framgår av skäl 663 i nämnda beslut) regelbundet japanska och sydkoreanska tillverkare att lämna anbud på deras projekt. I nämnda skäl 663 i beslutet hänvisade kommissionen dessutom till skälen 231 och 279 i samma beslut, där det redovisades ett antal uppgifter av vilka det framgick att två japanska tillverkare hade ombetts att lämna anbud på projekt som skulle genomföras inom EES, bland annat i Förenade kungariket, Italien, Nederländerna och Spanien. För det tredje torde den av sökandena påtalade omständigheten att olika kunder kunde ställa olika tekniska krav (något som också angavs i skälen 664 och 666 i nämnda beslut) ha berört samtliga potentiella leverantörer, oavsett om de var europeiska, japanska eller sydkoreanska. För det fjärde vidtog flera japanska och sydkoreanska aktörer (som angavs i skäl 666 i det angripna beslutet), efter det att kommissionen hade inlett sin undersökning, åtgärder för att medverka i projekt som skulle genomföras inom EES. För det femte deltog (enligt skäl 661 i nämnda beslut) ett sydkoreanskt företag under 2001 och 2005 i projekt som skulle genomföras inom EES och avsåg försäljning av elkabelsystem, bland annat i Irland, Nederländerna och Tyskland. Detta deltagande bekräftar att det företaget var åtminstone en potentiell konkurrent till de europeiska tillverkarna inom EES och att det inte förelåg några oöverstigliga hinder för inträde på den europeiska marknaden.
- 183 Således var det, i motsats till vad sökandena har gjort gällande, inte vare sig tekniskt omöjligt eller ekonomiskt olönsamt för de japanska och sydkoreanska tillverkarna att delta i projekt inom EES.
- 184 Följaktligen har sökandena inte lyckats ifrågasätta kommissionens konstaterande med innebörden att sökandena deltog i ett konkurrensbegränsande avtal som i synnerhet innefattade avtalet om "nationellt territorium".
- 185 Mot bakgrund av det ovan anförda finner tribunalen att sökandena inte har lyckats visa att kommissionen underlät att i tillräcklig grad styrka att det förelåg en överträdelse av artikel 101 FEUF.
- 186 Talan kan därför inte bifallas såvitt avser den sjätte grunden.

Den sjunde grunden: Kommissionen gjorde en felaktig bedömning av överträdelsens varaktighet

- 187 Sökandena anser att kommissionen inte i tillräcklig grad styrkte dagen för det konkurrensbegränsande avtalets början, särskilt såvitt avsåg perioden från 1999 till 2000, som enligt sökandena "uteslutande ägnades åt förhandlingar". Sökandena har bland annat gjort gällande att det inte finns något som bevisar att överträdelsen påbörjades vid mötet den 18 februari 1999 i Zürich (Schweiz) och att det inte finns några uppgifter som styrker att ett avtal ingicks vid de övriga möten mellan 1999 och 2000 där Pirelli var närvarande.
- 188 När det till att börja med gäller mötet den 18 februari 1999 i Zürich har sökandena framhållit att den enda skriftliga bevisning som ingår i kommissionens ärendeakt är en intern anteckning av Y, anställd av Sumitomo Electric Industries, som företeddes inom ramen för den gemensamma ansökan om immunitet. Kommissionen tolkade enligt sökandena denna anteckning som ett protokoll över nämnda möte trots att det saknades uppgift om dess författare och trots att inga andra personer som var närvarande vid mötet hade fått ta del av nämnda anteckning. Enligt sökandena rör det sig om en uppgift med ringa bevisvärde som till yttermera visso inte bekräftas vare sig av någon av de muntliga förklaringarna från J-Power Systems eller av någon mer omfattande samling bevis. Därutöver har sökandena också påpekat att kommissionen själv i skäl 497 i det angripna beslutet angav att

diskussionerna vid det berörda mötet inte utmynnade i något avtal såvitt avsåg fastställande av "nationella territorier" och tilldelning av kvoter för projekt utanför nämnda territorier. Således saknade kommissionen enligt sökandena fog för att påstå att det från och med den dagen förelåg en kartell eller att deltagarna från och med den dagen hade undanröjt eller i väsentlig grad minskat ovissheten om deras agerande på marknaden. Slutligen anser sökandena att det framgår av en analys av kommissionens beslutspraxis att fastställandet av tidpunkten för en kartells början aldrig har vilat på en så svag grund.

- 189 När det vidare gäller den övriga bevisningen har sökandena väsentligen gjort gällande att det inte styrktes i det angripna beslutet – åtminstone inte såvitt avsåg perioden fram till slutet av år 2000 – att de europeiska och de japanska tillverkarna enades om att genomföra "kartellens A/R-konfiguration" eller att "kartellens europeiska konfiguration" genomfördes. Detta gäller i synnerhet mötet den 24 maj 1999 i Kuala Lumpur (Malaysia), mötet den 3 och 4 juni 1999 i Tokyo (Japan), mötet den 26 juli 1999 i London (Förenade kungariket), mötet den 19 oktober 1999 i Kuala Lumpur, mötet den 1 och 2 mars 2000 i Tokyo, mötet den 11 maj 2000 i Paris (Frankrike), mötet i juli 2000 i Milano eller London och mötet den 29 november 2000 i Kuala Lumpur.
- 190 Kommissionen har bestritt dessa argument.
- 191 Tribunalen erinrar inledningsvis om att artikel 101.1 FEUF innebär förbud mot avtal och samordnade förfaranden som har till syfte eller resultat att hindra, begränsa eller snedvrída konkurrensen inom den inre marknaden, bland annat sådana som innebär att marknader eller inköpskällor delas upp.
- 192 För att det ska anses föreligga ett avtal i den mening som avses i artikel 101.1 FEUF är det tillräckligt att de berörda företagen har gett uttryck för en gemensam önskan att agera på ett visst sätt på marknaden. Ett avtal i den mening som avses i nämnda bestämmelse kan anses ha ingåtts om det på ett principiellt plan föreligger en gemensam vilja att begränsa konkurrensen, även om parterna fortfarande förhandlar om hur begränsningen ska se ut i detalj (se dom av den 16 juni 2011, Solvay/kommissionen, T-186/06, EU:T:2011:276, punkterna 85 och 86 samt där angiven rättspraxis). I detta sammanhang saknar det relevans huruvida företagen i rättsligt, faktiskt eller moraliskt hänseende ansåg sig vara tvungna att agera på det avtalade sättet (dom av den 14 maj 1998, Mayr-Melnhof/kommissionen, T-347/94, EU:T:1998:101, punkt 65, och dom av den 8 juli 2008, Lafarge/kommissionen, T-54/03, ej publicerad, EU:T:2008:255, punkt 219 och där angiven rättspraxis).
- 193 Begreppet samordnat förfarande avser en form av samordning mellan företag som, utan att ha drivits så långt som till genomförande av ett avtal i snäv bemärkelse, innebär att konkurrensens risker medvetet ersätts med ett praktiskt samarbete mellan de berörda företagen (se dom av den 16 juni 2011, Solvay/kommissionen, T-186/06, EU:T:2011:276, punkt 87 och där angiven rättspraxis).
- 194 Artikel 101.1 FEUF innebär således förbud mot alla direkta och indirekta kontakter mellan näringsidkare som kan påverka faktiska eller potentiella konkurrenters agerande på marknaden eller avslöja för sådana konkurrenter hur näringsidkaren själv agerar eller planerar att agera på marknaden, om nämnda kontakter innebär eller kan leda till konkurrensbegränsningar. För att det ska anses styrkt att det föreligger ett samordnat förfarande i den mening som avses i nämnda bestämmelse är det tillräckligt att ett företag har lämnat uppgifter till sina konkurrenter i avsikt att förbereda ett konkurrensbegränsande avtal (se dom av den 16 juni 2011, Solvay/kommissionen, T-186/06, EU:T:2011:276, punkterna 88 och 89 samt där angiven rättspraxis).
- 195 I subjektiv bemärkelse omfattar begreppen avtal och samordnat förfarande i den mening som avses i artikel 101.1 FEUF olika former av samförstånd som är av samma art och skiljer sig åt endast såvitt avser intensitet och uttryck. För att slå fast att nämnda bestämmelse är tillämplig är det därför tillräckligt att styrka att rekvisiten för endera av de båda överträdelseformer som avses i bestämmelsen är uppfyllda (dom av den 5 december 2013, Solvay/kommissionen, C-455/11 P, ej publicerad, EU:C:2013:796, punkt 53).

- 196 Vidare framgår det av rättspraxis att kommissionen inte endast ska styrka en kartells existens utan även dess varaktighet (dom av den 14 juli 2005, ThyssenKrupp/kommissionen, C-65/02 P och C-73/02 P, EU:C:2005:454, punkt 31).
- 197 Kommissionen är skyldig att anföra specifik och samstämmig bevisning som styrker förekomsten av en överträdelse av artikel 101.1 FEUF, men varje enskilt bevis som kommissionen anför behöver inte nödvändigtvis uppfylla dessa båda kriterier såvitt avser varje del av överträdelsen, utan det är tillräckligt att den samling bevis som kommissionen har åberopat efter en samlad bedömning befinns uppfylla det kravet. De indicier som kommissionen, i det angripna beslutet, anförde till styrkande av ett visst företags överträdelse av nämnda bestämmelse ska således inte bedömas vart för sig utan tillsammans (se dom av den 12 december 2014, Repsol Lubricantes y Especialidades m.fl./kommissionen, T-562/08, ej publicerad, EU:T:2014:1078, punkterna 152 och 153 samt där angiven rättspraxis).
- 198 Oftast måste förekomsten av ett konkurrensbegränsande förfarande eller avtal härledas ur ett antal sammanträffanden och indicier som när de beaktas tillsammans kan utgöra bevis för att en överträdelse av konkurrensreglerna har skett, under förutsättning att det saknas en annan hållbar förklaring (dom av den 17 september 2015, Total Marketing Services/kommissionen, C-634/13 P, EU:C:2015:614, punkt 26).
- 199 I det aktuella fallet konstaterade kommissionen, bland annat i skälen 138 och 506 i det angripna beslutet, att den kartell som avsågs i nämnda beslut inleddes den 18 februari 1999, i samband med att företrädare för fyra japanska elkabelleverantörer, nämligen Furukawa Electric, Fujikura, Sumitomo Electric Industries och Hitachi Cable, och företrädare för två europeiska elkabelleverantörer, däribland Pirelli, träffades på ett hotell i Zürich. Sökandena deltog visserligen inte själva i det mötet, men de är – som framgår av tribunalens prövning av den fjärde grunden – ansvariga för deltagandet i nämnda möte i egenskap av efterträdare till Pirelli.
- 200 Kommissionen grundade sitt ovan i punkt 199 angivna konstaterande på ett flertal faktiska omständigheter, vilka kan sammanfattas enligt följande.
- 201 Till att börja med framhöll kommissionen att ursprunget till den kartell som avsågs i det angripna beslutet stod att finna i två exportordningar som följde av STEA- och SMEA-avtalen, vilka ingicks på 1970-talet av de främsta europeiska elkabelleverantörerna inom ramen för International Cable Development Corporation (internationella bolaget för utveckling av kablar). Enligt skäl 64 i nämnda beslut innehöll STEA och SMEA föreskrifter rörande den ursprungliga ramen för anbudsgivning och tilldelning såvitt avsåg kontrakt och projekt i fråga om underjords- och undervattenelkablar för hög spänning utanför de "nationella territorierna" för de bolag som hade ingått dessa båda avtal. I samma skäl angav kommissionen att utredningen hade visat att det vid sidan av dessa avtal fanns en muntlig överenskommelse mellan de europeiska, japanska och sydkoreanska tillverkarna enligt vilken dessa tre grupper av tillverkare utfäste sig att inte konkurrera inom varandras "nationella territorier"; sökandena har inte bestritt denna slutsats. Såvitt avsåg andra regioner eftersträvade tillverkarna att fördela projekten sinsemellan på så sätt att de europeiska tillverkarna skulle erhålla omkring 60 procent av projekten och de japanska tillverkarna omkring 40 procent av projekten. För ombesörjande av tilldelningen hade det för varje grupp utsetts en ordförande och en sekreterare (eller samordnare). När enheter som var parter i de berörda avtalen och i den ovannämnda muntliga överenskommelsen mottog förfrågningar från kunder avseende eventuella projekt som rörde underjords- och undervattenelkablar, var de skyldiga att anmäla förfrågningarna till den japanska respektive den europeiska sekreteraren om vissa kriterier i fråga om elkablarnas typ och längd var uppfyllda. Sedan diskuterade sekreterarna eller samordnarna frågan och sammankallade den tillverkargrupp som skulle tilldelas projektet.
- 202 Det är ostridigt att den kartell som avsågs i det angripna beslutet tillämpade den ordning som har beskrivits i punkt 201 ovan.

- 203 Enligt vad som angavs i skäl 117 i det angripna beslutet upplöstes sedan STEA och SMEA, inbegripet den därtill knutna muntliga överenskommelsen, i slutet av 1997. Kommissionen anförde bevis – som sökandena inte har bestritt med stöd av konkreta uppgifter – av vilka det framgår att de bolag som hade ingått nämnda avtal dels var medvetna om avtalens rättsstridiga karaktär, dels övervägde att omorganisera avtalen längre fram i tiden. Vidare anförde kommissionen (i skälen 119 och 121–136 i det angripna beslutet och i punkterna 3–15 i bilaga I till nämnda beslut) bevisning som bekräftade att nämnda bolag fortsatte att träffas för att diskutera konsekvenserna av de ovannämnda avtalens upplösning och möjligheterna att ingå ett nytt avtal. Därvidlag har sökandena inte bestritt att de deltog i elva möten med de övriga japanska leverantörerna under 1998 och i ett möte i Kuala Lumpur i oktober 1998 i vilket bland andra Pirelli, Sumitomo Electric Industries, Hitachi Cable, Furukawa Electric, Fujikura och ett annat europeiskt bolag deltog.
- 204 Här påpekar tribunalen att vid ett av de möten som har nämnts i punkt 203 ovan ägde det rum en diskussion (som kommissionen återgav i skäl 129 i det angripna beslutet och som sökandena inte har bestritt) rörande ett elkabelprojekt som skulle genomföras i Singapore och som inledningsvis, före upplösningen av STEA och SMEA, hade tilldelats de europeiska företagen. Furukawa Electric fick kritik för att ha lagt ett lågt anbud på nämnda projekt, och inom ramen för kritiken påpekades det också att liknande beteenden skulle kunna kullkasta ”den framtida plan som [va]r föremål för diskussioner mellan [de japanska och de europeiska tillverkarna]”.
- 205 Vidare noterade kommissionen en serie av sex regelbundna möten under 1999 mellan företrädare för bland andra Pirelli, Fujikura, Furukawa Electric, Hitachi Cable och Sumitomo Electric Industries. Dessa möten följdes under år 2000 av ytterligare möten för de japanska och europeiska tillverkarna och av ett flertal bilaterala möten. Av de samtida anteckningar från dessa möten som kommissionen återgav bland annat i skälen 137, 141, 143, 144 och 154 i det angripna beslutet framgick att mötena hade ett konkurrensbegränsande innehåll i så måtto att de rörde upprättandet av och funktions sättet för ett avtal om uppdelning av marknader med samma struktur som STEA och SMEA. Deltagarna i dessa möten diskuterade regler för uppdelning av marknader, definitionen av deras respektive ”nationella territorier”, kvoter för fördelning av projekt i ”exportterritorier”, spänningen för de elkablar som skulle omfattas av avtalet, utnämning av regionala samordnare och nya företag som borde göras delaktiga i diskussionerna för att det nya avtalet skulle kunna fungera så effektivt som möjligt.
- 206 Slutligen noterade kommissionen, i skäl 145 i det angripna beslutet, att J-Power Systems, Sumitomo Electric Industries och Hitachi Cable i sin gemensamma ansökan om immunitet bekräftade att åtminstone Sumitomo Electric Industries och Hitachi Cable under kartellens första tid iakttog avtalet om ”nationellt territorium” genom att se till att vissa projekt som skulle genomföras inom det europeiska ”nationella territoriet” inte erbjöds dem utan i stället erbjöds europeiska bolag.
- 207 Enligt det angripna beslutet var det mot denna bakgrund som mötet den 18 februari 1999 i Zürich ägde rum, det möte under vilket Y, anställd av Sumitomo Electric Industries, gjorde de anteckningar som kommissionen återgav i skäl 137 i det angripna beslutet. Av dessa anteckningar – som innehåller tydliga uppgifter om tid och plats för det aktuella mötet, något som innebär att sökandena inte kan bestrida att anteckningarna är samtida med mötet – framgår att mötet rörde villkoren för kartellen såvitt avsåg projekt i fråga om undervattenelkablar, närmare bestämt kvoterna för fördelningen mellan den europeiska och den japanska gruppen, tilldelningen av ”nationella territorier” med ledning av var företagets tillverkningsanläggningar var belägna och uppföljningen och övervakningen av kvoterna för ”exportterritorier” med hjälp av ståndpunktshandlingar. Därutöver diskuterade mötesdeltagarna också införlivandet av ABB och de japanska företagen SWCC Showa Holdings och Mitsubishi Cable Industries i avtalet, och de tog upp de böter som ABB hade ålagts att betala för sitt deltagande i kartellen avseende förisolerade fjärrvärmerör och visade således tydligt att de var medvetna om att det fanns vissa risker i det hänseendet.

208 Såvitt avser mötet den 18 februari 1999 i Zürich angav kommissionen, i skäl 497 i det angripna beslutet, att vissa av de aspekter som hade diskuterats där inte hade utmynnats i något avtal. Närmare bestämt framgår det av transkriptionen av den muntliga förklaringen från J-Power Systems och den skriftliga anteckningen från nämnda möte att parterna inte kunde enas om vilken kvot som skulle tillämpas (en "60/40-kvot" eller en "70/30-kvot") såvitt avsåg "exportterritorierna" och inte heller slutgiltigt beslutade huruvida de "nationella territorierna" skulle innefatta Sverige (där ABB hade sin tillverkningsverksamhet), Sydkorea och Taiwan. Trots detta fann kommissionen emellertid att nämnda möte utgjorde inledningen på överträdelsen. Därvidlag angav kommissionen följande i skäl 506 i nämnda beslut:

"Mot bakgrund ... av beteendet före mötet den 18 februari 1999, då parterna obestriddligen planerade att återuppta tillämpningen av sina tidigare avtal, och ... deras beteende därefter, då de öppet fördelade projekt inom exportterritorierna, respekterade varandras nationella territorier och övervägde att bjuda in andra bolag att följa 'planen' ..., är det rimligt att dra slutsatsen att mötet den 18 februari 1999 styrker förekomsten vid den aktuella tidpunkten av en gemensam önskan att fördela marknader och kunder och att snedvrیدا den normala konkurrensprocessen inom ramen för projekt som rörde såväl [underjords]kablar som [undervatten]kablar. Åtminstone från och med den dagen förelåg det på det principiella planet en gemensam vilja att begränsa konkurrensen mellan deltagarna. Således ingick parterna ett avtal eller tillämpade ett samordnat förfarande i den mening som avses i artikel 101.1 [FEUF], trots att vissa aspekter av kartellen då fortfarande var föremål för diskussion."

209 Tribunalen anser, mot bakgrund av den rättspraxis som har nämnts i punkterna 192–198 ovan, att kommissionen inte gjorde sig skyldig till felaktig rättstillämpning eller oriktig bedömning när den drog den slutsats rörande räckvidden för mötet den 18 februari 1999 i Zürich som redovisades i skäl 506 i det angripna beslutet.

210 För det första styrkte kommissionen – varvid den på goda grunder beaktade sammanhanget med upplösningen av STEA och SMEA, i vilka Pirelli hade deltagit – att parterna i dessa båda avtal (det vill säga de främsta europeiska och japanska leverantörerna av undervatten- och underjordskabler) år 1998 återupptog förhandlingar som syftade till upprättandet av ett nytt avtal och att de så småningom lyckades genomföra detta nya avtal. Den skriftliga anteckningen från mötet den 18 februari 1999 i Zürich – den första anteckning som ger en fullständig bild av grunderna för det nya avtalet – bekräftar att vid tidpunkten för denna anteckning kom de företag som var närvarande vid mötet överens på ett principiellt plan om uppdelning av marknader, såvitt avsåg både "exportterritorierna" och de "nationella territorierna". Att en sådan principöverenskommelse förelåg och att de bolag som hade ingått STEA och SMEA iakttog nämnda överenskommelse bekräftas av den i punkt 204 ovan återgivna diskussion som sökandena var delaktiga i.

211 I detta hänseende ska det till att börja med erinras om att det inte finns något hinder mot att kommissionen beaktar de förberedande etapper som föregick det egentliga inledandet av en konkurrensbegränsande samverkan i syfte att fastställa de ekonomiska förhållanden som föregick samverkan och förklarar varför denna inleddes, eller i syfte att fastställa och bedöma vilken roll de olika deltagarna i samverkan har haft vid utformningen, inledandet och genomförandet av denna (dom av den 27 juni 2012, Coats Holdings/kommissionen, T-439/07, EU:T:2012:320, punkt 60).

212 Vidare ska det påtalas – som kommissionen också på goda grunder framhöll i skäl 498 i det angripna beslutet – att det avgörande vid bedömningen av räckvidden för mötet den 18 februari 1999 i Zürich inte är huruvida de sex bolag som deltog i nämnda möte då slutligen hade kommit överens om samtliga aspekter av avtalet, utan i stället huruvida de diskussioner som fördes vid detta möte gjorde det möjligt för dessa sex bolag att genom sitt deltagande undanröja, eller i varje fall väsentligen minska, ovissheten om hur de kunde förväntas agera på marknaden (se, för ett liknande resonemang, dom av den 8 juli 2008, BPB/kommissionen, T-53/03, EU:T:2008:254, punkt 182 och där angiven rättspraxis).

- 213 Således utgör varken den omständigheten att Y i sina anteckningar använde konditionalis och futurum eller den omständigheten att Y ska ha uppgett att det inte ingicks något avtal ens efter mötet i Kuala Lumpur i oktober 1999 tillräcklig grund för slutsatsen att de bolag som deltog i mötet i Zürich den 18 februari 1999 då ännu inte hade överträtt artikel 101.1 FEUF. När det vidare gäller sökandenas ifrågasättande av bevisvärdet av Y:s anteckningar med hänvisning till att det rör sig om ett av J-Power Systems interna dokument och att dessa anteckningar enligt sökandena inte får stöd av andra anteckningar av andra mötesdeltagare, erinrar tribunalen om att den omständigheten att en handling är av intern karaktär enligt rättspraxis inte utgör hinder för att kommissionen använder denna handling för att styrka andra bevis som läggs någon till last, i synnerhet inte inom ramen för en större överensstämmande bevisning mot denne (se, för ett liknande resonemang, dom av den 8 juli 2004, JFE Engineering/kommissionen, T-67/00, T-68/00, T-71/00 och T-78/00, EU:T:2004:221, punkt 231). Därvidlag ska det tilläggas att kommissionen inte drog sin slutsats utslutande på grundval av Y:s anteckningar utan även – som framgår av punkterna 201–206 ovan – med hänvisning till det allmänna sammanhanget, på grundval av annan bevisning som bland annat rörde parternas agerande före och efter mötet i Zürich den 18 februari 1999. Slutligen försvagas de berörda anteckningarnas bevisvärde inte – i motsats till vad sökandena har gjort gällande – av att dessa anteckningar flera år efteråt tolkades av sin upphovsman på grundval av vad som enligt sökandena utgjorde ”avlägsna minnen”. I detta sammanhang är det tillräckligt att i likhet med kommissionen påtala att den omständigheten att en sådan tolkning görs efter lång tid inte kan undergräva det bevisvärde som tillkommer anteckningarna i egenskap av samtida skriftlig bevisning.
- 214 För det andra finner tribunalen – i motsats till vad sökandena har hävdad – att de olika uppgifterna om sammanhanget för mötet den 18 februari 1999 i Zürich, inbegripet de diskussioner som efter nämnda möte ägde rum mellan de berörda företagen, bekräftar att de främsta europeiska och japanska leverantörerna av undervatten- och underjordselkablar, däribland Pirelli, under kartellens inledande period förenades av en gemensam önskan att dela upp marknader i linje med STEA och SMEA och att de dessutom genomförde denna marknadsuppdelning. Detta gäller bland annat de projekt som nämndes i skäl 145 i det angripna beslutet, vilka ska ha tilldelats de europeiska företagen i enlighet med avtalet om ”nationellt territorium”.
- 215 Av de ovan anförda övervägandena framgår att kommissionen på goda grunder fann att de främsta japanska och europeiska leverantörerna av undervatten- och underjordselkablar för hög och mycket hög spänning den 18 februari 1999 närde en gemensam önskan att begränsa konkurrensen genom marknadsuppdelning. Således begick kommissionen inte något fel när den drog slutsatsen att den överträdelse av artikel 101.1 FEUF som har lagts sökandena till last inleddes den dagen.
- 216 Såvitt avser sökandenas argument att kommissionen inte i tillräcklig grad styrkte att mötena under år 2000 var av konkurrensbegränsande karaktär, måste det konstateras att dessa argument är verkningslösa med tanke på att kommissionen inte begick något fel när den gjorde bedömningen att mötet den 18 februari 1999 i Zürich utgjorde inledningen på överträdelsen.
- 217 Talan kan således inte bifallas såvitt avser den sjunde grunden.

Den åttonde grunden: Vid beräkningen av böterna åsidosatte kommissionen artikel 23.2 i förordning nr 1/2003, 2006 års riktlinjer för beräkning av böter, principen om likabehandling och proportionalitetsprincipen

- 218 Sökandena har som åttonde grund för sin talan gjort gällande dels att bedömningen i det angripna beslutet av överträdelsens grad av allvar och fastställandet av ”avgiften för deltagande” var oproportionerliga, dels att kommissionen genom att tillämpa en högre försäljningsvärdesandel på de europeiska företagen än på de japanska åsidosatte principen om likabehandling.

- 219 Innan tribunalen prövar den åttonde grundens båda delar är det lämpligt att erinra om att artikel 23.2 och 23.3 i förordning nr 1/2003 innebär att kommissionen genom beslut får ålägga företag böter, om de uppsåtligt eller av oaktsamhet överträder artikel 101.1 FEUF, varvid bötesbeloppet ska fastställas med hänsyn tagen både till hur allvarlig överträdelsen är och till hur länge den har pågått.
- 220 En av de båda faktorer som bestämmer grundbeloppet för böterna är, enligt punkterna 19–22 i 2006 års riktlinjer för beräkning av böter, en andel av det berörda försäljningsvärdet, vilken fastställs i förhållande till överträdelsens grad av allvar. Överträdelsens allvar bedöms från fall till fall för varje typ av överträdelse med beaktande av samtliga omständigheter i ärendet. När kommissionen slår fast den andel av försäljningsvärdet som ska beaktas i ett visst fall, tar den hänsyn till en rad faktorer, bland annat överträdelsens art, de berörda parternas sammanlagda marknadsandel och överträdelsens geografiska omfattning samt i vilken mån överträdelsen har genomförts.
- 221 Kommissionen förfogar över ett visst utrymme för skönsmässig bedömning vid fastställandet av bötesbeloppet, för att den ska kunna förmå företagen att iaktta konkurrensreglerna (se dom av den 12 december 2012, Novácke chemické závody/kommissionen, T-352/09, EU:T:2012:673, punkt 43 och där angiven rättspraxis, och dom av den 14 mars 2013, Dole Food och Dole Germany/kommissionen, T-588/08, EU:T:2013:130, punkt 662 och där angiven rättspraxis). När en unionsdomstol prövar ett bötesbelopp får den emellertid inte hänvisa till kommissionens utrymme för skönsmässig bedömning, vare sig när det gäller valet av omständigheter som har beaktats vid tillämpningen av de kriterier som omnämns i 2006 års riktlinjer för beräkning av böter eller när det gäller bedömningen av dessa omständigheter, som skäl för att avstå från att göra en fördjupad prövning av såväl rättsliga som faktiska omständigheter (dom av den 8 december 2011, KME Germany m.fl./kommissionen, C-272/09 P, EU:C:2011:810, punkt 102). Dessutom är kommissionen, varje gång som den beslutar att ålägga böter med stöd av de konkurrensrättsliga bestämmelserna, skyldig att iaktta de allmänna rättsprinciperna, inbegripet principen om likabehandling och proportionalitetsprincipen såsom dessa principer har tolkats av unionsdomstolarna (dom av den 12 december 2012, Novácke chemické závody/kommissionen, T-352/09, EU:T:2012:673, punkt 44).
- 222 I det aktuella fallet ska det erinras om att kommissionen i det angripna beslutet, särskilt i skälen 997–1010, i samband med fastställandet av grundbeloppet för böterna och överträdelsens grad av allvar, fann att överträdelsen till sin art var sådan att den hörde till de mest allvarliga konkurrensbegränsningarna, vilket enligt kommissionen motiverade en koefficient på 15 procent. Dessutom ökade kommissionen denna koefficient med 2 procentenheter för samtliga mottagare med hänvisning till kartellens samlade marknadsandel och dess nästintill världsomfattande geografiska utbredning – kartellen omfattade bland annat hela EES. Vidare fann kommissionen bland annat att de europeiska företagens (däribland sökandenas) agerande hade varit mer skadligt för konkurrensen än de övriga företagens, i så måtto att de europeiska företagen utöver att delta i ”kartellens A/R-konfiguration” också hade fördelat elkabelprojekt sinsemellan inom ramen för ”kartellens europeiska konfiguration”, och slog därför fast att den andel av försäljningsvärdet som skulle beaktas med hänvisning till överträdelsens grad av allvar skulle uppgå till 19 procent för de europeiska företagen och till 17 procent för de övriga företagen.
- 223 Det är mot bakgrund av ovanstående överväganden som de båda delarna av sökandenas åttonde grund ska prövas.

– *Den första delen: Åsidosättande av proportionalitetsprincipen*

- 224 Sökandena har kritiserat kommissionen för att inte i tillräcklig grad ha beaktat sammanhanget för överträdelsen vid fastställandet av böterna. I synnerhet anser sökandena, till att börja med, att grundbeloppet borde ha justerats, bland annat på grund av att överträdelsen hade begränsad omfattning och inte ens medförde några konkreta effekter inom EES. Vidare har sökandena gjort gällande att överträdelsen inte påverkade större delen av den elkabelförsäljning som avsågs i

meddelandet om invändningar och att det kritiserade konkurrensbegränsande avtalet inte fick några konsekvenser för slutkunderna, bland annat inte med avseende på de priser som dessa fakturerades. Därutöver anser sökandena att kommissionen borde ha tagit hänsyn till att kartellen successivt avvecklades från och med 2004. Slutligen har sökandena hävdats att faktiska omständigheter utanför kartellen, exempelvis råvarukostnader, försvagade kartellens effekter.

- 225 Kommissionen har bestritt dessa argument.
- 226 När det för det första gäller sökandenas argument att överträdelsen skulle ha haft begränsad omfattning, framhåller tribunalen att det argumentet grundar sig på en påstådd avsaknad av bevis för existensen av avtalet om "nationellt territorium" och därför ska lämnas utan avseende. Som framgår av tribunalens slutsats i punkt 184 ovan har sökandena nämligen inte lyckats ifrågasätta kommissionens konstaterande med innebörden att sökandena deltog i ett konkurrensbegränsande avtal som i synnerhet innefattade avtalet om "nationellt territorium". Mot den bakgrunden ska det slås fast att kartellen inte hade begränsad omfattning i den mening som sökandena har gjort gällande.
- 227 Dessutom ska det – i linje med skäl 1001 i det angripna beslutet – framhållas att en koefficient på 15 procent var motiverad i det aktuella fallet redan med hänvisning till arten av den överträdelse som sökandena hade medverkat till, det vill säga en uppdelning av marknaderna för underjordselkablar. En sådan överträdelse hör nämligen till de mest allvarliga konkurrensbegränsningarna i den mening som avses i punkt 23 i 2006 års riktlinjer för beräkning av böter, och en andel på 15 procent motsvarar den lägsta andelen i skalan över de påföljder som i nämnda riktlinjer föreskrivs för sådana överträdelser (se, för ett liknande resonemang, dom av den 26 januari 2017, *Laufen Austria/kommissionen*, C-637/13 P, EU:C:2017:51, punkt 65 och där angiven rättspraxis).
- 228 När det för det andra gäller argumentet att kartellen inte skulle ha fått någon inverkan på marknaden, erinrar tribunalen om att det är styrkt att den överträdelse som konstaterades i det angripna beslutet hade ett konkurrensbegränsande syfte och att kommissionen därför enligt fast rättspraxis inte var skyldig att styrka nämnda överträdelses resultat (se dom av den 13 december 2012, *Expedia*, C-226/11, EU:C:2012:795, punkt 35 och där angiven rättspraxis). Till yttermera visso framgår det (som tribunalen redan har erinrat om i punkt 178 ovan) av rättspraxis att även ett partiellt genomförande av ett avtal vars syfte är konkurrensbegränsande är tillräckligt för att det inte ska vara motiverat att dra slutsatsen att nämnda avtal saknar påverkan på marknaden (dom av den 25 oktober 2005, *Groupe Danone/kommissionen*, T-38/02, EU:T:2005:367, punkt 148).
- 229 I repliken gjorde sökandena emellertid gällande att ett konkurrensbegränsande avtal som inte har genomförts fullständigt och som i alla händelser inte har fått någon inverkan på de priser som kunderna har betalat måste ses som mindre allvarligt än ett avtal som har genomförts fullständigt och som har varit till förfång för kunderna i så måtto att det har lett till högre priser.
- 230 Härvidlag konstaterar tribunalen att de flesta av sökandenas argument rör den konkreta påverkan på marknaden, i synnerhet på de priser som slutkunderna betalade. Enligt punkt 1 A i riktlinjerna för beräkning av böter som döm[de]s ut enligt artikel 15.2 i förordning nr 17 och artikel 65.5 i EKSG-fördraget (EGT C 9, 1998, s. 3) kunde kommissionen beakta denna påverkan, i den mån som den var mätbar, vid fastställandet av böter. Däremot framgår det redan av lydelsen av punkt 22 i 2006 års riktlinjer för beräkning av böter, vilka är tillämpliga i det aktuella fallet, att kommissionen inte nödvändigtvis behöver beakta den konkreta påverkan på marknaden, eller avsaknaden därav, som en försvårande eller förmildrande omständighet vid den bedömning av en överträdelses grad av allvar som görs i samband med beräkningen av böterna. Det är nämligen (som framgår av punkt 222 ovan) tillräckligt att den andel av försäljningsvärdet som enligt kommissionens bedömning ska beaktas kan motiveras – som i det aktuella fallet – med hänvisning till andra omständigheter som enligt punkt 22 i 2006 års riktlinjer för beräkning av böter kan påverka bedömningen av överträdelses grad av allvar, exempelvis överträdelses själva art, de berörda parternas sammanlagda marknadsandel och

överträdelsens geografiska omfattning. I den mån som sökandena genom sina argument har försökt visa att kartellen av skäl som var oberoende av kartellmedlemmarnas vilja inte fick avsedd effekt eller avsedda resultat, är dessa argument således verkningslösa och ska därför lämnas utan avseende.

- 231 Om de ovannämnda argumenten från sökandenas sida i stället tolkas så, att de innebär att sökandena anser att kommissionen underlät att styrka överträdelsens genomförande, saknar dessa argument grund och ska av det skälet lämnas utan avseende.
- 232 Kommissionens konstaterande i skäl 1009 i det angripna beslutet, med innebörden att kartellen över lag genomfördes och att parternas efterlevnad av kartellen kontrollerades genom utväxling av ståndpunktshandlingar och genom en rapporteringsskyldighet, är nämligen – som tribunalen har slagit fast i punkt 178 ovan – inte behäftat med något fel. Dessutom framgår det av samtliga uppgifter avsedda att styrka överträdelsens existens som redovisades bland annat i punkterna 3.3 och 3.4 i det angripna beslutet (och som inte inom ramen för den aktuella delen av den åttonde grunden för talan har bestritts av sökandena med hänvisning till mer utförliga uppgifter) att de företag som tillverkade undervatten- och underjordselkablar, efter en inledande period då det utarbetades regler för ett nytt avtal om uppdelning av territorier mellan nämnda företag, över lag och under större delen av den berörda perioden uppfyllde de krav som följde av nämnda avtal i fråga om ömsesidigt tillbakadragande från "nationella territorier", uppdelning av "exportterritorier" och tilldelning av projekt inom ramen för "kartellens europeiska konfiguration".
- 233 För det tredje har sökandena gjort gällande att kommissionen, vid bedömningen av graden av allvar, borde ha beaktat den avsevärda försvagning som kartellen drabbades av från och med 2004. Därvidlag är det tillräckligt att hänvisa till kommissionens konstaterande att det var fråga om en enda, fortlöpande överträdelse (ett konstaterande som sökandena inte specifikt har bestritt) och till den omständigheten att det i den av kommissionen inhämtade bevisningen inte nämns något avbrott i kartellen under perioden fram till 2009.
- 234 För det fjärde har sökandena påtalat att det framgår av skälen 998–1010 i det angripna beslutet att kommissionen ökade andelen av försäljningsvärdet med 2 procentenheter för samtliga företag, med hänvisning dels till de berörda företagens samlade marknadsandel, dels till kartellens geografiska utbredning. Enligt sökandena saknas det fog för detta argument såvitt avser den samlade marknadsandelen, med tanke på att ett antal deltagare byttes ut under överträdelsens gång och i synnerhet med tanke på att vissa företag anslöt sig till överträdelsen långt efter den 18 februari 1999 och upphörde att delta före slutdatumet den 28 januari 2009.
- 235 Därvidlag är det tillräckligt att framhålla att det visserligen är riktigt, som sökandena har påpekat, att av de företag som var inblandade i kartellen deltog inte samtliga i denna under hela den berörda perioden, men att det icke desto mindre förhåller sig så, att kartellen dels under större delen av sin existens innefattade de främsta europeiska och japanska tillverkarna av undervatten- och underjordselkablar för hög och mycket hög spänning, dels under en betydande period (från slutet av 2001 till 2006) förstärktes genom deltagande av europeiska tillverkare av mindre storlek, såsom Brugg Kabel, nkt cables, Safran och Silec Cable, dels under perioden från slutet av 2002 till mitten av 2005 förstärktes genom deltagande av de sydkoreanska leverantörerna. Dessutom är det – som kommissionen har påpekat utan att därvid motsägas av sökandena – ytterst få aktörer på den berörda marknaden som saknas bland mottagarna av det angripna beslutet. Under dessa omständigheter finner tribunalen, efter en fördjupad prövning, att kommissionen inte begick något fel när den fann att mottagarna av nämnda beslut inbegrep nästan samtliga tillverkare av undervatten- och underjordselkablar för hög och mycket hög spänning. Dessutom hade kommissionen fog för sin bedömning att den omständigheten – liksom kartellens nästan världsomfattande utbredning, vilken inte har bestritts av sökandena – gjorde överträdelsen mer allvarlig och för sin bedömning att en ökning med 2 procentenheter av andelen av försäljningsvärdet var motiverad i syfte att beakta dessa båda omständigheter.

- 236 För det femte har sökandena gjort gällande att kommissionen borde ha räknat bort råvarukostnaden vid sin bedömning av graden av allvar. I allt väsentligt har sökandena framhållit att begreppet försäljningsvärde med koppling till det rättsstridiga beteendet infördes i 2006 års riktlinjer för beräkning av böter i syfte att göra det möjligt att få en bättre uppfattning om den ekonomiska fördel som varje deltagare i en överträdelse hade dragit av denna och således om de enskilda företagens delaktighet i en kartell. Sökandena anser emellertid att det är nödvändigt att se till att det värde som beaktas verkligen korrekt återspeglar de fördelar, bland annat i fråga om vinst, som kartelldeltagarna har dragit.
- 237 I detta sammanhang är det tillräckligt att framhålla att tribunalen – som kommissionen också påpekade i skäl 976 i det angripna beslutet – redan tidigare har lämnat ett liknande argument utan avseende, närmare bestämt i domen av den 14 maj 2014 i målet Reagens/kommissionen (T-30/10, ej publicerad, EU:T:2014:253, punkt 233). Av den domen och av där nämnd rättspraxis framgår nämligen att det inte finns något giltigt skäl att vid beräkningen av omsättningen på en viss marknad göra avdrag för vissa produktionskostnader, eftersom det i samtliga industrisektorer förekommer kostnader för slutprodukter som faller utanför tillverkarens kontroll men ändå utgör en väsentlig del av tillverkarens samlade verksamhet och därför inte kan dras av från tillverkarens omsättning i samband med fastställandet av grundbeloppet för böter.
- 238 Dessutom ska det påpekas att om bruttoomsättningen beaktades i vissa fall men inte i andra, skulle detta – som domstolen slog fast i domen av den 8 december 2011 i målet KME Germany m.fl./kommissionen (C-272/09 P, EU:C:2011:810, punkt 53) – göra det nödvändigt att slå fast en tröskel i form av ett förhållande mellan netto- och bruttoomsättningen, vilken skulle vara svår att tillämpa och ge utrymme för ständiga och olösliga tvister, bland annat påståenden om särbehandling. Inget av de argument som sökandena har anfört mot detta – däribland den omständigheten att vad som ska beaktas enligt 2006 års riktlinjer för beräkning av böter är de berörda företagens ”försäljningsvärde” och inte deras ”omsättning”, vilket var fallet enligt 1998 års riktlinjer för beräkning av böter – kan motivera att ett annat rättsligt kriterium tillämpas i det aktuella fallet.
- 239 Mot bakgrund av det ovan anförda finner tribunalen att kommissionen inte åsidosatte proportionalitetsprincipen vid fastställandet av grundbeloppet för böterna i den mening som sökandena har gjort gällande.
- 240 Talan kan således inte bifallas såvitt avser den första delen av den aktuella grunden.

– *Den andra delen: Åsidosättande av principen om likabehandling*

- 241 Sökandena har gjort gällande att den åtskillnad som kommissionen gjorde mellan de europeiska företagen och de japanska företagen i fråga om den andel av försäljningsvärdet som beaktades med anledning av överträdelsens grad av allvar strider mot principen om likabehandling.
- 242 Sökandena har erinrat om att den andel av försäljningsvärdet som kommissionen tillämpade på de europeiska företagen var 2 procentenheter högre än den andel som tillämpades på de övriga företagen. Enligt sökandena angav kommissionen som motivering till denna åtskillnad, i skäl 999 i det angripna beslutet, att vid sidan av fördelningsmekanismerna inom ramen för ”kartellens A/R-konfiguration” hade ”vissa projekt avseende EES blivit föremål för kompletterande fördelning mellan de europeiska tillverkarna via kartellens europeiska konfiguration”. Kommissionen framhöll i detta sammanhang att ”dessa andra handlingar, som uteslutande utfördes av de europeiska tillverkarna, förvärrade det undergrävande av konkurrensen som redan hade uppkommit till följd av avtalet om marknadsuppdelning mellan de europeiska, de japanska och de [syd]koreanska tillverkarna och således ökade överträdelsens grad av allvar” och att ”[d]en ytterligare konkurrensnedvridning som förorsakades av kartellens europeiska konfiguration motiverade en ökning av graden av allvar med 2 procentenheter för de företag som deltog i denna del av kartellen”.

- 243 Sökandena har ifrågasatt denna åtskillnad. Därvid har de till att börja med gjort gällande att "kartellens europeiska konfiguration" inte genomfördes uteslutande av de europeiska företagen, utan att det framgår av det angripna beslutet att de japanska och de sydkoreanska företagen deltog i kartellen på samma nivå som de europeiska företagen. Vidare anser sökandena att kommissionen inte visade hur nämnda konfiguration "förvärrade det undergrävande av konkurrensen som redan hade uppkommit" och inte heller vilken "ytterligare konkurrenssnedvridning" nämnda konfiguration gav upphov till.
- 244 Kommissionen har bestritt dessa argument.
- 245 Tribunalen erinrar inledningsvis om att det följer av fast rättspraxis att när kommissionen beslutar att ålägga böter i kraft av konkurrensreglerna är den alltid skyldig att iaktta de allmänna unionsrättsliga principerna, däribland principen om likabehandling såsom denna har tolkats av unionsdomstolarna. Denna princip innebär att lika situationer inte får behandlas olika och att olika situationer inte får behandlas lika, såvida det inte finns sakliga skäl för en sådan behandling (se dom av den 27 juni 2012, *Bolloré/kommissionen*, T-372/10, EU:T:2012:325, punkt 85 och där angiven rättspraxis, och dom av den 19 januari 2016, *Mitsubishi Electric/kommissionen*, T-409/12, EU:T:2016:17, punkt 108 och där angiven rättspraxis).
- 246 När det gäller bedömningen av graden av allvar hos de europeiska företagens beteende jämfört med de asiatiska och i synnerhet de japanska företagens beteende, ska det erinras om att kommissionen konstaterade att den överträdelse som det angripna beslutet avsåg var en enda, fortlöpande överträdelse som bestod av två konfigurationer, nämligen "kartellens A/R-konfiguration" och "kartellens europeiska konfiguration". Den förstnämnda konfigurationen innefattade dels ett avtal om "nationellt territorium" enligt vilket de japanska och de sydkoreanska företagen utfäste sig att lämna det europeiska "nationella territoriet", vilket förbehölls kartellens "R-medlemmar", i utbyte mot ett motsvarande åtagande från de europeiska företagens sida om att lämna det japanska och det sydkoreanska "nationella territoriet", dels en uppdelning av projekt i större delen av övriga världen ("exportterritorier"). Syftet med den sistnämnda konfigurationen var, som framgår av punkt 12 ovan, att mellan de europeiska företagen fördela projekt inom det europeiska "nationella territoriet" och projekt inom "exportterritorier" som hade tilldelats den europeiska sidan.
- 247 Orsakerna till att kommissionen ansåg att kartellens båda konfigurationer ingick i en och samma överträdelse redovisades i skälen 527–619 i det angripna beslutet. I detta sammanhang konstaterade kommissionen (i skäl 534 i nämnda beslut) följande såvitt avsåg kravet på ett enda mål som knöt samman de båda konfigurationerna:
- "Kartellens europeiska konfiguration var (liksom fördelningen mellan de asiatiska företagen) underordnad det övergripande avtalet och gav detta verkan. Vid dessa europeiska R-möten förmedlade den europeiska samordnaren nämligen information om vad som hade avhandlats vid A/R-mötena ... För att kunna göra detta höll parterna ofta R-möten kort efter A/R-mötena ... Dessutom uttryckte parterna under R-mötena intresse för projekt inom exportterritorierna – projekt som skulle diskuteras vid A/R-mötena. På samma sätt erhöll deltagarna i A/R-mötena information om de viktigaste diskussionerna inom [nämnda konfiguration]. Således utgjorde [denna konfiguration] en integrerande del av den övergripande planen."
- 248 Kommissionen höll de flesta japanska och sydkoreanska företagen ansvariga för deltagande i hela kartellen, inbegripet dess "europeiska konfiguration". I synnerhet slog den såvitt avsåg kartellen i dess helhet fast ansvaret för de japanska företag som hade ingått i kartellens hårda kärna, det vill säga Sumitomo Electric Industries, Hitachi Cable och deras gemensamma företag J-Power Systems samt Furukawa Electric, Fujikura och deras gemensamma företag Viscas.

249 I skäl 537 i det angripna beslutet specificerade kommissionen emellertid nivån på de olika företagens deltagande i kartellen. Därvid fann kommissionen följande:

”Den hårda kärnan av kartelldeltagare (Nexans, Pirelli/Prysmian, Furukawa [Electric], Fujikura och Viscas, [Sumitomo Electric Industries], [Hitachi Cable] och [J-Power Systems]) var densamma för [underjords- och undervattenel]kablar och tillämpade både principen om nationellt territorium och avtalet om fördelning av projekt inom exportterritorier. Av sakligt betingade skäl var de japanska och [sydkoreanska] företagen inte inblandade i kartellens europeiska konfiguration, medan Nexans och Pirelli/Prysmian var aktiva inom båda.”

250 Med ledning av detta konstaterande slog kommissionen därefter fast, i skäl 999 i det angripna beslutet (som sökandena har hänvisat till inom ramen för sina argument), att den överträdelse som de europeiska företagen hade begått skulle ses som allvarligare än den som de japanska företagen hade begått och att den andel av försäljningsvärdet som skulle beaktas vid beräkningen av grundbeloppet för de europeiska företagens böter, på grund av dessa företags inblandning i ”kartellens europeiska konfiguration”, skulle ökas med 2 procentenheter.

251 Härvidlag finner tribunalen att även om man antar att sökandena har fog för sitt påstående att de japanska företagens deltagande i ”kartellens europeiska konfiguration” liknade de europeiska företagens deltagande i nämnda konfiguration, kan denna omständighet ändå inte påverka kommissionens slutsats att fördelningen av projekt inom EES utgjorde en kompletterande aspekt som motiverade en sanktion i form av en ökning av den procentsats som skulle avspegla överträdelsens grad av allvar.

252 Till att börja med förhöll det sig nämligen så, att vid sidan av ”kartellens A/R-konfiguration”, inom ramen för vilken de europeiska och de asiatiska företagen bland annat kom överens om att inte ge sig in på varandras ”nationella territorier”, fördelade de europeiska tillverkarna (däribland sökandena) sinsemellan de olika elkabelprojekt som hade tilldelats kartellens ”R-medlemmar”. I synnerhet avsåg denna projektfördelning (som framgår av skäl 73 i det angripna beslutet) både tilldelning av projekt inom ”exportterritorier”, som skedde inom ramen för den ovannämnda konfigurationen, och tilldelning av projekt som var förbehållna nämnda medlemmar i kraft av avtalet om ”nationellt territorium”, det vill säga projekt som skulle äga rum inom det europeiska ”nationella territoriet”. Vidare ska det framhållas att även om det (som kommissionen förklarade i skäl 534 i det angripna beslutet) fanns ett nära samband mellan fördelningen av projekt inom ramen för ”kartellens A/R-konfiguration” och fördelningen av projekt inom ramen för ”kartellens europeiska konfiguration”, inbegrep den sistnämnda konfigurationen ett kompletterande åtagande om projektfördelning som gick utöver de tilldelningsregler som gällde inom ”kartellens A/R-konfiguration”.

253 Dessutom råder det – i motsats till vad sökandena har gjort gällande – inget tvivel om att fördelningen inom ramen för ”kartellens europeiska konfiguration” av projekt avseende underjords- och undervattenelkablar för hög spänning förstärkte den skadliga inverkan på konkurrensen inom EES som vållades av ”kartellens A/R-konfiguration”.

254 Det var således befogat, som kommissionen har hävdad, att låta bedömningen av graden av allvar hos de beteenden som uppvisades av de tillverkare som deltog i ”kartellens europeiska konfiguration”, i synnerhet de europeiska tillverkarna, avspegla denna ytterligare skadliga inverkan på konkurrensen inom EES.

255 Sökandenas argument att kommissionen i allt väsentligt gjorde en oriktig bedömning när den fann att de japanska företagen inte hade deltagit i ”kartellens europeiska konfiguration” på samma nivå som de europeiska företagen saknar således relevans vid bedömningen av huruvida kommissionen åsidosatte principen om likabehandling till förfång för sökandena.

- 256 Detta argument skulle nämligen, om det var välgrundat, kunna motivera en ökning av den procentandel av försäljningsvärdet som användes vid beräkningen av de japanska företagens böter.
- 257 Däremot saknar denna omständighet relevans när det gäller den procentandel av försäljningsvärdet som tillämpades på sökandena i syfte att beakta graden av allvar hos deras beteende, eftersom principen om likabehandling inte kan ge rätt till icke-diskriminerande tillämpning av en rättsstridig behandling (dom av den 11 september 2002, Pfizer Animal Health/rådet, T-13/99, EU:T:2002:209, punkt 479).
- 258 Av det ovan anförda följer att talan inte kan bifallas såvitt avser den åttonde grundens andra del och således inte heller såvitt avser nämnda grund i dess helhet.

Den nionde grunden: Kommissionen begick ett fel när den tog med R i förteckningen över personer av relevans för det angripna beslutet

- 259 Sökandena har gjort gällande att kommissionen i bilaga II till det angripna beslutet, under rubriken ”Namn och karriär för personer av relevans för föreliggande beslut”, felaktigt tog med namnet på R, som för närvarande är ledamot i Prysmians styrelse och strategidirektör inom Prysmiankoncernen. I synnerhet har sökandena hävdade att varje omnämnande av R såsom en person med någon som helst koppling till överträdelsen är felaktigt och grundlöst, varför samtliga sådana omnämningar i bilagorna till nämnda beslut bör strykas.
- 260 Kommissionen har bestritt dessa argument.
- 261 Härvidlag är det tillräckligt att konstatera dels att kommissionen i skäl 759 i det angripna beslutet angav att R var en av ledamöterna i Prysmians styrelse och hade utsetts av Goldman Sachs, dels att R i bilagorna I och II till det angripna beslutet nämndes vid namn i egenskap av person av relevans för nämnda beslut.
- 262 I motsats till vad sökandena har gjort gällande framgår det däremot inte av något av skälen i det angripna beslutet eller av någon av bilagorna till nämnda beslut att kommissionen skulle ha hävdade att R personligen deltog i den berörda kartellen. I själva verket fann inte kommissionen i detta beslut att R personligen hade varit inblandad i nämnda kartell, utan kommissionen nämnde honom uteslutande i hans egenskap av anställd av en av sökandena. Under dessa omständigheter finner tribunalen att kommissionen inte begick något fel genom att bland annat i bilaga II till det angripna beslutet ta med R:s namn.
- 263 Det är också påkallat att erinra om att syftet med kommissionens utredningar och beslut enligt rättspraxis i princip inte är att slå fast att vissa fysiska personer har deltagit i en kartell utan att slå fast att företag har gjort detta och därigenom har överträtt artikel 101.1 FEUF. I det angripna beslutet slog kommissionen fast att bland andra sökandena hade överträtt nämnda bestämmelse genom att delta i ett enda, fortlöpande avtal och i samordnade förfaranden inom sektorn för elkablar. R nämndes inte bland kartelldeltagarna i artikel 1 i det angripna beslutet (se, analogt, dom av den 2 februari 2012, EI du Pont de Nemours m.fl./kommissionen, T-76/08, ej publicerad, EU:T:2012:46, punkt 159).
- 264 Följaktligen kan talan inte bifallas såvitt avser den aktuella grunden, i den mån som sökandena inom ramen för nämnda grund har ifrågasatt huruvida kommissionen hade fog för sin slutsats rörande R:s deltagande i kartellen.
- 265 Talan ska således lämnas utan bifall såvitt avser den nionde grunden.

- 266 Mot bakgrund av det ovan anförda finner tribunalen att sökandena inte har lyckats visa att kommissionen begick fel som motiverar att det angripna beslutet ogiltigförklaras i den del beslutet berör dem.
- 267 Sökandenas yrkanden om ogiltigförklaring ska således lämnas utan bifall.

Yrkandena om nedsättning av beloppet för de böter som sökandena har ålagts

- 268 Sökandena har uppmanat tribunalen att sätta ned beloppet för de böter som de har ålagts, så att hänsyn tas till de fel som kommissionen begick vid beräkningen av nämnda belopp. De har också uppmanat tribunalen att "ändra böterna av billighetsskäl" med hänvisning till att det administrativa förfarandet tog oskäligt lång tid.
- 269 Innan tribunalen prövar sökandenas olika yrkanden om nedsättning av beloppet för deras böter ska det erinras om att unionsdomstolens lagenlighetsgranskning kompletteras med den obegränsade behörighet som nämnda domstol i enlighet med artikel 261 FEUF har tillerkänts genom artikel 31 i förordning nr 1/2003. Förutom att kontrollera påföljdens lagenlighet är således unionsdomstolen behörig att ersätta kommissionens bedömning med sin egen bedömning. Följaktligen kan unionsdomstolen undanröja, sätta ned eller höja de böter eller viten som har ålagts. Det är emellertid viktigt att understryka att utövandet av denna obegränsade behörighet inte är detsamma som en prövning ex officio och att förfarandet vid unionsdomstolarna är kontradiktoriskt. Utom när det föreligger omständigheter som omfattas av tvingande rätt och som domstolen är skyldig att behandla ex officio, såsom det angripna beslutets bristande motivering, ankommer det på sökanden att åberopa grunder och förete bevisning till stöd för sin talan mot nämnda beslut (dom av den 8 december 2011, KME Germany m.fl./kommissionen, C-389/10 P, EU:C:2011:816, punkterna 130 och 131).

Yrkandet om nedsättning av beloppet för de ålagda böterna med hänvisning till de fel som kommissionen begick vid beräkningen av nämnda belopp

- 270 När det för det första gäller sökandenas yrkande om att beloppet för de böter som de har ålagts ska sättas ned med hänvisning till de fel som kommissionen begick vid beräkningen av nämnda belopp, framhåller tribunalen dels att sökandena inte har vunnit bifall för sina yrkanden om ogiltigförklaring på de grunder som de har anført till stöd för nämnda yrkanden, dels att det i det aktuella fallet inte föreligger några omständigheter som skulle kunna motivera en nedsättning av det berörda beloppet. Således ska det aktuella yrkandet lämnas utan bifall.

Yrkandet om nedsättning av beloppet för de ålagda böterna med hänvisning till den oskäligen tidsutdräkten för det administrativa förfarandet

- 271 När det för det andra gäller sökandenas yrkande om att beloppet för de böter som de har ålagts ska sättas ned, av billighetsskäl, med hänvisning till den oskäligen tidsutdräkten för det administrativa förfarandet, är det tillräckligt att erinra om att ett åsidosättande från kommissionens sida av principen om iakttagande av en skälig tidsfrist visserligen kan motivera ogiltigförklaringen av ett beslut som kommissionen har antagit efter ett administrativt förfarande som har genomförts med stöd av artiklarna 101 FEUF och 102 FEUF, i den mån som även det berörda företags rätt till försvar därigenom har åsidosatts, men att den omständigheten att kommissionen befinns ha åsidosatt principen om iakttagande av en skälig tidsfrist däremot inte kan föranleda en nedsättning av beloppet för de ålagda böterna (se dom av den 26 januari 2017, Villeroy och Boch/kommissionen, C-644/13 P, EU:C:2017:59, punkt 79 och där angiven rättspraxis).

272 Dessutom har det i det aktuella fallet, som framgår av punkt 93 ovan, i alla händelser inte kunnat konstateras någon oskäligen tidsutdräkt för det administrativa förfarandet. Sökandena kan således inte vinna framgång med det aktuella yrkandet, vilket innebär att samtliga yrkanden om nedsättning av beloppet för de böter som sökandena har ålagts ska lämnas utan bifall.

Rättegångskostnader

- 273 Enligt artikel 134.1 i rättegångsreglerna ska tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats.
- 274 Kommissionen har yrkat att sökandena ska förpliktas att ersätta samtliga rättegångskostnader. Sökandena har tappat målet såvitt avser samtliga yrkanden och grunder och ska därför förpliktas att ersätta samtliga rättegångskostnader.
- 275 Enligt artikel 138.3 i rättegångsreglerna får tribunalen besluta att andra intervenienter än de som nämns i artikel 138.1 och 138.2 ska bära sina rättegångskostnader. Omständigheterna i förevarande mål är sådana att det är påkallat att slå fast att Goldman Sachs och Pirelli ska bära sina rättegångskostnader.

Mot denna bakgrund beslutar

TRIBUNALEN (åttonde avdelningen)

följande:

- 1) Talan ogillas.**
- 2) Prysmian SpA och Prysmian Cavi e Sistemi Srl ska bära sina rättegångskostnader och ersätta Europeiska kommissionens rättegångskostnader.**
- 3) The Goldman Sachs Group, Inc. och Pirelli & C. SpA ska bära sina rättegångskostnader.**

Collins

Kancheva

Barents

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 12 juli 2018.

Underskrifter

Innehållsförteckning

Bakgrund till tvisten	2
Sökandena och den berörda sektorn	2
Det administrativa förfarandet	2
Det angripna beslutet	3
Överträdelsen	3
Sökandenas ansvar	4
Böterna	5
Förfarandet och parternas yrkanden	6
Rättslig bedömning	7
Yrkandena om ogiltigförklaring	7
Den första grunden: Kommissionens inspektioner var rättsstridiga	7
– Inspektionens förlopp	8
– Den påstådda avsaknaden av rättslig grund	9
– Det påstådda åsidosättandet av inspektionsbeslutet	11
– Avsaknaden av möjlighet att lämna in en ansökan om immunitet	12
Den andra grunden: Åsidosättande av principen om iakttagande av en skälig tidsfrist	13
Den tredje grunden: Åsidosättande av principen om god förvaltningssed	17
Den fjärde grunden: PrysmianCS tillskrevs felaktigt ansvar för perioden före den 27 november 2001 ..	18
– Den första delen: Åsidosättande av principen om personligt ansvar	18
– Den andra delen: Åsidosättande av principen om likabehandling och motiveringsskyldigheten ...	22
Den femte grunden: Kommissionen åsidosatte artikel 23.2 i förordning nr 1/2003 genom att inte fastställa vilka andelar de solidariskt ansvariga medgäldenärerna skulle svara för inom ramen för det interna förhållandet dem emellan	23
Den sjätte grunden: Otillräckliga bevis för att en överträdelse av artikel 101 FEUF ägt rum	24
Den sjunde grunden: Kommissionen gjorde en felaktig bedömning av överträdelsens varaktighet	28
Den åttonde grunden: Vid beräkningen av böterna åsidosatte kommissionen artikel 23.2 i förordning nr 1/2003, 2006 års riktlinjer för beräkning av böter, principen om likabehandling och proportionalitetsprincipen	33

– Den första delen: Åsidosättande av proportionalitetsprincipen	34
– Den andra delen: Åsidosättande av principen om likabehandling.....	37
Den nionde grunden: Kommissionen begick ett fel när den tog med R i förteckningen över personer av relevans för det angripna beslutet	40
Yrkandena om nedsättning av beloppet för de böter som sökandena har ålagts	41
Yrkandet om nedsättning av beloppet för de ålagda böterna med hänvisning till de fel som kommissionen begick vid beräkningen av nämnda belopp	41
Yrkandet om nedsättning av beloppet för de ålagda böterna med hänvisning till den oskäliga tidsutdräkten för det administrativa förfarandet	41
Rättegångskostnader	42